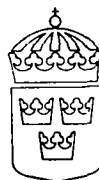

Regeringens proposition

1987/88:86

om särskilda regionalpolitiska insatser i
Norrbottens län m. m.

Prop.
1987/88:86

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 17 mars 1988 för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Thage G Peterson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås åtgärder för att *dels* motverka de negativa effekterna av det minskade personalbehovet vid de verksamheter LKAB, SSAB och ASSI bedriver i Norrbottens län, *dels* förbättra förutsättningarna för utveckling i länet. Dessutom föreslås att ytterligare medel anvisas till lokaliseringsbidrag m. m. för projekt till vilka beslut om stöd fattas av regeringen och statens industriverk.

De föreslagna åtgärderna i Norrbottens län beräknas kosta 791,4 milj. kr. Till lokaliseringsbidrag m. m. föreslås 440 milj. kr., varav högst 125 milj. kr. beräknas för särskilda projekt i Norrbottens län.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sigurd-
sen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Göransson, Dahl, R.
Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson,
Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsråden Peterson, Gustafsson, Leijon, Göransson, Dahl,
Hellström, Johansson, Lönnqvist och Thalén

Proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottnens län m. m.

Chefen för industridepartementet, statsrådet Peterson, anför efter samråd
med övriga berörda föredraganden.

1 Inledning

Under de senaste åren har en rad nya företag etablerats inom branscher
som tidigare inte alls eller endast i ringa omfattning fanns företrädde i
Norrbottnens län. Trots detta dominerar näringslivet i Norrbottens län
fortfarande av gruv-, stål- och skogsindustri. Inom dessa branscher arbetar
ca 70% av de industrisysselsatta.

Det stora beroendet av basindustrierna har gjort länets arbetsmarknad
sårbar. Växlingar i konjunkturerna har fått stora genomslag i sysselsätt-
ningsutvecklingen. Den struktur som basindustrin har i Norrbottens län,
med ett fåtal mycket stora enheter, gör också att nödvändiga strukturför-
ändringar kan innebära stora påfrestningar för anställda och för enskilda
orter.

Antalet industrisysselsatta i Norrbottens län uppgår för närvarande till
ca 18 400 personer, vilket innebär en betydande minskning sedan mitten av
1970-talet. Minskningen har skett inom basindustrierna inkl. träindustrin.
Enligt de planer som nu gäller för främst de statliga basindustriföretagen i
Norrbottnens län kommer antalet anställda att minska med ytterligare ca
2 200 personer fram till år 1992. Jag återkommer senare till denna fråga.

Den positiva utvecklingen inom näringslivet i hela landet med tillkomst-
ten av nya företag och verksamheter samt utveckling av befintliga företag
inom verkstadsindustri, kemisk industri, "informationsindustri" m. m.,
har kommit även Norrbottens län till del. Industrisysselsättningen i länet
har trots denna positiva utveckling legat på i stort sett oförändrad nivå
under de senaste åren.

De omfattande strukturförändringarna inom främst gruv- och stålindu-

strin i början på 1980-talet innebar mycket stora påfrestningar på arbetsmarknaden i Norrbottens län. Genom de omfattande insatserna i 1983 års utvecklingsprogram för Norrbottens län (prop. 1982/83:120, AU 24, rskr. 305) samt den framgångsrika ekonomiska politik som regeringen fört har antalet arbetslösa minskat kraftigt. Den totala sysselsättningen i länet har ökat under 1980-talet från 126 000 personer år 1980 till 129 000 personer år 1987. Sysselsättningsökningen har skett inom både offentlig och privat service- och tjänsteproduktion.

Trots detta är arbetslösheten fortfarande stor. I januari i år var ca 8 000 personer öppet arbetslösa i Norrbottens län. Därtill kommer ca 6 500 personer i beredskapsarbete och i arbetsmarknadsutbildning.

Förändringarna i näringsliv och sysselsättning återspeglas också i länet befolkningsutveckling. Under hela 1980-talet har befolkningen i Norrbottens län minskat beroende på stor nettoutflyttning. Under år 1987 var dock befolkningsutvecklingen i länet mera balanserad än tidigare under 1980-talet.

Höga födelsetal påverkar i hög grad fortfarande befolkningsstrukturen och befolkningsutvecklingen i Norrbottens län. Födelseöverskotten har inneburit att befolkningsminskningen trots utflyttningen varit relativt långsam.

En omfördelning av länet folk mängd har skett och sker från inland till kust. Under 1980-talet är det malmfältskommunerna som har haft den kraftigaste befolkningsminskningen.

Innan jag går in på de nu aktuella sysselsättningsförändringarna och de förslag till åtgärder som de föranleder vill jag erinra om de statliga insatser som gjorts i Norrbottens län under de senaste åren.

2 Hittillsvarande insatser

Riksdagen har vid tre tillfällen under senare år – 1979, 1982 och 1983 – beslutat om särskilda program med åtgärder för att stärka näringslivet och sysselsättningen i Norrbottens län. Det år 1979 beslutade åtgärdsprogrammet (prop. 1978/79:127, AU 33, NU 45, rskr. 320 och 322) omfattade stöd till länet på totalt ca 1 miljard kr. Riksdagsbeslutet år 1982 (prop. 1981/82:113, AU 23, rskr. 388) omfattade dels 355 milj. kr. till särskilda sysselsättningfrämjande insatser, dels en sänkning av socialavgifterna i länets fyra nordligaste kommuner. Beslutet år 1983 (prop. 1982/83:120, AU 24, rskr. 305) omfattade åtgärder till en beräknad kostnad av ca 4 miljarder kr. under en treårsperiod för att långsiktigt främja utvecklingen och sysselsättningen i länet och för att möta den akuta sysselsättningskris som uppstått i Malmfälten. Det är således mycket betydande insatser som gjorts i Norrbottens län. Insatserna har bl. a. betytt att nya företag har tillkommit och att infrastrukturen har byggts ut.

Jag skall här kortfattat redogöra för riksdagens beslut år 1983 med anledning av prop. 1982/83:120 Utveckling i Norrbotten.

För åtgärder inom *kommunikationsdepartementets* område avsattes ca 470 milj. kr. Av dessa gick 390 milj. kr. som bidrag till SJ för att ge

Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) en samhällsekoniskt motiverad fraktnedsättning för malmtransporterna under år 1983. Dessutom ingick investeringar i vägar (25 milj. kr.), upprustning av malmbanan (44 milj. kr.) och investeringar i Kiruna flygplats (11 milj. kr.).

Inom *utbildningsdepartementets* ansvarsområde gjordes insatser inom bl. a. gymnasieskolan, vuxenutbildningen och vid högskolan i Luleå. Ett extra anslag på 9 milj. kr. anvisades till högskolan i Luleå för ytterligare kompetensuppbyggnad inom områdena elektronik, datateknik och verkstadsteknik. Dessutom anvisades 20 milj. kr. för investeringar i lokaler vid högskolan. Riksdagen anvisade också 4 milj. kr. till centrum för regionalvetenskaplig forskning (CERUM) vid universitetet i Umeå för forskning om Norrbottens län. Vidare anvisade riksdagen 3 milj. kr. till Kiruna geofysiska institut (numera institutet för rymdfysik, IRF) för tillämpad forskning och utvecklingsarbete inom institutet. Sammantaget avsattes inom utbildningsdepartementets område 36 milj. kr. under treårsperioden.

Inom *jordbruksdepartementets* ansvarsområde anvisades 3 milj. kr. för bl. a. ett utvecklingsprojekt för fisket i Pajala kommun, utsättning av lax i länets älvar samt utvecklingsplanering för de nordligaste samebyarna. I samband med beslut om skogspolitiken anvisades vidare sammanlagt 15 milj. kr. för återväxtåtgärder och skogsvägar i Norrbottens län.

Vad gäller *arbetsmarknadsdepartementets* ansvarsområde avsattes sammanlagt 342 milj. kr. Medlen användes bl. a. för ökad arbetsmarknadsutbildning, för att underlätta för dem som sökte arbete på annan ort samt för sysselsättningsskapande åtgärder. Vidare anslags särskilda medel för de övertaliga vid LKAB i Malmfälten. Särskilda resurser tillfördes också arbetsmarknadsinstitutet i Kalix och Piteå. I Malmfälten inrättades en delegation för särskilda insatser bland de övertaliga vid LKAB.

Inom *bostadsdepartementets* ansvarsområde innebar riksdagsbeslutet särskilda satsningar inom lantmåteriområdet. Produktionen av ekonomiska kartan över Norrbottens län förlades till Luleå. I Kiruna etablerades en kartcentral för upprustning av fastighetsregisterkartor. Dessutom möjliggjordes fortsatt produktion i Luleå av vegetationskartan över länet.

Inom *industridepartementets* ansvarsområde beviljades LKAB ett kapitaltillskott på 1 000 milj. kr. för att genomföra en finansiell rekonstruktion genom nedskrivningar av sina tillgångar. Bolaget erhöll också 381 milj. kr. för att täcka merkostnaderna för förlängd uppsägningstid och för sysselsättningskapande åtgärder m. m. för övertalig personal. Vidare erhöll LKAB 50 milj. kr. för inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara. Vissa medel beräknades även för åtgärder vid SSAB Svenskt Stål AB.

I propositionen redovisade jag även min syn på systemet med nedsättning av företagets socialavgifter och förordade därvid att det även fortsättningsvis borde begränsas till Norrbottens län. Nedsättningen, som sedan den 1 januari 1984 omfattar hela länet, uppgår till 10 procentenheter och innebär för innevarande år en reduktion av företagets kostnader med i storleksordningen 350 milj. kr. I Svappavaara samhälle gäller fullständig befrielse från socialavgifter t. o. m. år 1993. De minskade inkomsterna till socialförsäkringssystemet täcks med regionalpolitiska medel. Regeringen har uppdragit åt statens industriverk att utvärdera effekterna av nedsätt-

ningen av avgifterna. Industriverket skall lämna sin rapport under våren 1988. I direktiven för den regionalpolitiska kommittén (Dir. 1987:48) ingår att bedöma hur effektiv nedsättningen av socialavgifterna är som regionalpolitiskt medel.

Utöver dessa insatser beslutade riksdagen om ett anslag på 200 milj. kr. för särskilda regionalpolitiska insatser i länet. Länsstyrelsen i Norrbottens län har i en rapport redovisat hur medlen har använts och effekten av insatserna. Av beloppet har ca hälften gått till Malmfälten (Kiruna och Gällivare kommuner) och ungefär en fjärdedel till länets kustregion (Piteå, Luleå, Boden och Kalix kommuner). Även i relation till antalet anställda eller antalet arbetslösa har insatserna varit mest omfattande i Malmfälten.

Med en annan fördelningsgrund av de 200 milj. kronorna har drygt 60 milj. kr. gått till etablerings- och utvecklingskostnader för nya företag eller myndigheter. Drygt 40 milj. kr. kan hänföras till forskning, produktutveckling, teknikspridning eller utbildning. Insatser riktade till småföretag omfattar knappt 40 milj. kr. Knappt 20 milj. kr. har vardera gått till energiprojekt resp. lokala utvecklingsprojekt.

Av de 200 milj. kronorna har 37% använts till infrastrukturella åtgärder medan 63% har avsett företagsinriktade åtgärder.

Inom energiområdet beslutades om ett antal åtgärder för att bl. a. stärka de inhemska bränslenas roll i länet. Genom dessa åtgärder skulle förutom utveckling av inhemska bränslen också länets utveckling och sysselsättning främjas. Inom nämnda anslag för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län gavs möjlighet att stödja byggande av anläggningar för produktion och användning av fasta bränslen. I propositionen beräknades också att omkring 50 milj. kr. från de medel som disponerades av den särskilda delegationen för energiupphandling skulle utnyttjas för lån till tillverkare av energitrustning i Norrbottens län.

Under 1980-talet har närmare 800 milj. kr. investerats i energianläggningar i Norrbottens län. Av dessa medel har staten svarat för ca en tredjedel. Investeringarna har främst avsett fastbränslepannor och värmedistributionsnät. Vidare har investeringar gjorts i anläggningar för torvförädling och träbränsleproduktion, i små vattenkraftverk och i värmepumpar. Enligt en studie som genomförts av länsstyrelsen har åtgärderna inom energiområdet givit upphov till ca 330 permanenta sysselsättningsstillfällen samt temporärt ca 630 årsarbeten under uppbyggnadsskedet.

Till de särskilda insatser jag här nämnt kommer ordinarie program inom bl. a. arbetsmarknads- och regionalpolitiken.

Jag vill i detta sammanhang särskilt nämna de insatser som gjorts för utveckling i glesbygden framför allt i den norra länsdelen samt de medel som anvisats till Utvecklingscentrum Östra Norrbotten och Centrum för glesbygdsteknik. Vidare har stöd lämnats till teknikcentra i Kiruna och Gällivare. Ett omfattande stöd har även lämnats för att utveckla turistnäringen i länet.

Under perioden 1982/83–1987/88 har de medel länsstyrelsen disponerar för regionala utvecklingsinsatser ökat från 51 milj. kr. till 105 milj. kr. per år. Totalt har länsstyrelsen disponerat över 400 milj. kr. i sådana medel under perioden.

Sedan år 1982 har 208 företag i länet fått totalt 663 milj. kr. i lokaliseringstöd och offertstöd. Detta beräknas ge 1 675 nya arbetstillfällen. Därtill kommer sysselsättningsstöd med 123 milj. kr., vilket motsvarar ett ökat antal anställda med knappt 1 800 årsarbetskrafter.

I östra Norrbotten bedrivs en försöksverksamhet med friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel. För innevarande budgetår har 37,5 milj. kr. anvisats härtill. Medlen har i första hand använts för utvecklingsprojekt för att stärka de befintliga företagen och för att stödja nyföretagande i regionen. Stöd har givits i form av kompetenshöjande åtgärder såsom utbildning, marknadsföringsinsatser och förstärkning av ledningsfunktioner samt för investeringar i maskiner och byggnader. Företagen representerar ett stort antal branscher, bl. a. verkstadsindustri, träindustri, livsmedelsindustri, turism, jordbruk och trädgårdsnäring samt data- och elektroniksektorn. I oktober 1987 hade beslutats om stöd som berörde drygt 500 arbetstillfällen. Av dessa var enligt länsarbetsnämnden i Norrbottens län drygt hälften nya anställningar.

Under de senaste åren har ytterligare en rad beslut fattats som har stor betydelse för utvecklingen i Norrbottens län.

År 1984 anslog riksdagen 24 milj. kr. för att under en treårsperiod främja teknikupphandling och underleverantörsutveckling. Hos företag i Norrbottens län pågår förstudieprojekt där drygt 2 milj. kr. av dessa medel disponeras.

Genom riksdagens beslut om regionalpolitiken våren 1985 med anledning av prop. 1984/85:115 anvisades bl. a. 8 milj. kr. för att förstärka forskning och utbildning inom dataområdet i Luleå och 5 milj. kr. för förstärkning inom rymdområdet i Kiruna.

Beslutet år 1985 innebar också att det regionalpolitiska godstransportstödet kompletterades. Dels ändrades reglerna så att transporter av trävaror i kustsjöfart – bl. a. från hamnar i Norrbotten – bidragsmässigt fick mer likartade förutsättningar med landtransporter, dels infördes ett persontransportstöd för resor i tjänsten med flyg eller tåg. Vidare infördes också som ett treårigt försök stöd till datakommunikation med företag i Kiruna, Gällivare och Pajala kommuner.

Regeringen har i januari i år förelagt riksdagen en proposition om trafikpolitiken inför 1990-talet (prop. 1987/88:50). I propositionen framhålls att samspelet mellan trafikpolitiken och regionalpolitiken bör förstärkas.

Enligt propositionen visar utvecklingen under senare år att inlandsbanan mellan Mora och Gällivare har ett klart samhällsintresse och att den därför bör finnas kvar. Med hänsyn till möjligheterna att utveckla turismen är det önskvärt med ett ökat regionalt engagemang samtidigt som trafiken läggs upp i mer decentraliserade och marknadsmässiga former. Det bör därför prövas om persontrafiken kan bedrivas i en annan form där lokala och regionala intresser samt turistorganisationer medverkar.

Malbanan bibehålls som en särskild division inom SJ. I syfte att minska kostnaderna för järnmalmstransporterna från LKAB:s gruvor övervägs att tillsätta en gemensam svensk-norsk utredning med uppgift att se över samordnings- och rationaliseringsmöjligheterna på hela malmbanan.

I propositionen föreslås vidare att staten skall fortsätta att köpa sådan persontågstrafik på stornätet samt inlands- och malmbanorna som är regionalpolitiskt önskvärd men inte kan komma till stånd på rent affärs-mässiga grunder. För att garantera att norra Sverige ges en tillfredsställande trafikförsörjning med järnväg bör därvid statens köp av trafik utökas till att omfatta sovvagnstrafiken till och från övre Norrland.

På vägområdet kan nämnas det tioåriga investeringsprogram som beslutades år 1987 för att höja vägnätets bärighet. Inom ramen för bärighetsprogrammet skall sammanlagt över 4 miljarder kronor investeras i skogslänen. I propositionen föreslås att anslaget till drift och underhåll av statliga vägar skall höjas stegvis med 500 milj. kr. Tillskottet av medel skall i stor utsträckning användas för drifts- och underhållsåtgärder på vägar i skogslänen. Denna nya insats kommer därmed att utgöra ett viktigt komplement till bärighetsprogrammet.

Eftersom bilen är ett nödvändigt färdmedel för flertalet boende i glesbygd bör enligt propositionen de föreslagna höjningarna av bensin- och kilometerskatten kompenseras genom en sänkning av fordonsskatten i vissa glesbygdskommuner. I Norrbottens län omfattas Arjeplog, Arvidsjaur, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Kiruna, Pajala, Älvsbyn, Överkalix och Övertorneå kommuner av denna sänkning. I dessa kommuner kommer fordonsskatten att sättas ned med totalt 384 kr. per fordon och år, vilket innebär att de allra lättaste personbilarna i fortsättningen blir helt befriade från fordonsskatt.

För luftfartens och sjöfartens del konstateras att den kostnadsutjämning som sker inom dessa sektorer är av stor regionalpolitisk betydelse och särskilt värdefull för trafiken på norra Sverige. Under de senaste åren har vidare omfattande investeringar gjorts i flygplatserna i Luleå, Kiruna och Gällivare.

Genom beslut av riksdagen år 1986 inrättades i Kiruna en utvecklingsenhet inom lantmäteriet med inriktning mot datorstödd tematisk kartläggning. Enheten skall bl. a. arbeta med framställning av den nya nationalatlasen. Samlokaliserad med denna enhet har också inrättats en utvecklingsenhet för centralnämnden för fastighetsdata (CFD). Enheterna sysselsätter f. n. ett drygt tiotal personer.

Regeringen beviljade i juni 1986 Övertorneå kommun bidrag med 4 milj. kr. till försöksverksamhet inom ramen för ett s. k. ekologiprojekt avseende bl. a. begränsning av handelsgödsel- och bekämpningsmedelsanvändningen. Projektet omfattar alternativ odling inom jordbruk och trädgårdsnäring, skogsbruk, vidareförädlingsverksamhet, utbildning, turism m. m. Som ett led i genomförandet av projektet bildades en stiftelse i vilken Övertorneå kommun och högskolan i Luleå ingår som huvudmän.

Jag vill också nämna det nordiska samarbetet som bedrivs inom Nordkalottkommittén. Samarbetet är inriktat på industri, turism, utbildning, areella näringar m. m.

Inom jordbruksdepartementets område har, förutom uppräknings av prisstödet till norra Sverige, medel anvisats till ett särskilt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige med 100 milj. kr. under en treårsperiod. I årets budgetproposition har föreslagits att ytterligare 80 milj. kr. skall tillföras detta program.

Inom försvarsdepartementets område har sedan år 1986 vidtagits särskilda åtgärder för att öka upphandling av försvarsmateriel i Norrbottens län. Dessa åtgärder har under år 1987 resulterat i upphandling av försvarsmateriel på cirka 24 milj. kr. hos 20 företag. Totalt är omkring 60 företag i länet nu engagerade för att kunna leverera materiel till försvarsmakten.

I samband med att kontraktet för flygplan JAS 39 slöts år 1982 lämnade Industrigruppen JAS (IG JAS) bland annat utfästelser om sysselsättningskapande åtgärder som under en femårsperiod skulle ge cirka 800 nya arbetstillfällen. Av dessa 800 skulle minst 100 tillfalla Norrbottens län. IG JAS har mellan åren 1982 och 1987 skapat cirka 1 200 nya arbetstillfällen, varav drygt 140 i länet. I anslutning härtill har också ytterligare drygt 50 arbetstillfällen skapats i en vindrutefabrik i Svappavaara.

IG JAS utländska underleverantörer utfäste sig också år 1982 att etablera industriell samverkan med svensk industri till lika stora belopp som kontrakten till dem i JAS-projektet. En av de största underleverantörerna har under åren 1984–87, med utfästelsen som grund, gjort beställningar hos SSAB på cirka 300 milj. kr. Huvuddelen av dessa beställningar har tillfallit SSAB i Luleå.

Systemet med kommunal skatteutjämning, vars primära syfte är att skapa förutsättningar för en jämbördig standard för den kommunala servicen i alla delar av landet, är av stor betydelse för Norrbottens län. Under 1988 tillförs länet sammanlagt ca 1,4 miljarder kronor i form av skatteutjämningsbidrag.

I årets budgetproposition föreslår regeringen vissa förändringar i skatteutjämningsystemet vilka syftar till att minska skillnaderna i utdebitering mellan skogslän och övriga län.

Genom de omfattande åtgärder som gjorts och görs inom ett mycket brett fält i Norrbottens län har en ny och mycket betydelsefull grund lagts för länets utveckling.

Vid sidan av den gamla industristrukturen baserad på skogen, stålet och malmen har nya verksamheter börjat växa fram, många baserade på ny teknik och nya produkter. Högskolan i Luleå utgör tillsammans med institutioner som institutet för rymdfysik (f. d. Kiruna geofysiska institut), institutets för verkstadsteknisk forskning (IVF) filial i Luleå m. fl. en viktig bas för denna utveckling. Jag vill i detta sammanhang också peka på den viktiga resurs som de regionala finans- och investmentbolagen Bothnia Invest AB och Malmfältens Finans AB utgör för att få fram riskvilligt kapital och företagsledningskompetens för en expansion av länets näringsliv.

3 Förändringar i de statliga företagens verksamhet i Norrbottens län

De statliga företagen ASSI, LKAB, SSAB samt domänverket har en betydande del av sin verksamhet i Norrbotten. År 1986 sysselsatte de tillsammans ca 11 600 personer. Deras sammanlagda investeringar i länet

uppgick samma år till över 500 milj. kr. Under år 1987 var investeringarna ännu större.

Dessa basindustrier har med hjälp av mycket stora investeringar – över 5 000 milj. kr. under den senaste 10-årsperioden – i hög grad moderniserat sina anläggningar och därmed stärkt sin konkurrenskraft. Detta arbete fortsätter och stöds av ägaren.

ASSI har två stora enheter i Norrbotten, sedan man överlätit sågverksrörelsen till Domänföretagen AB.

ASSI Kraftliner i Piteå är Europas största pappersbruk för tillverkning av kraftliner som används i ytskiktet i wellpapp. För närvarande pågår en större ombyggnad av en pappersmaskin i syfte att höja kapaciteten från 500 000 ton till ca 540 000 ton.

ASSI Karlsborg i Kalix tillverkar och säljer blekt pappersmassa samt blekt kraftpapper.

Inom ASSI pågår nu studier av ett fortsatt investeringsprogram för Karlsborg. Det omfattar en förnyelse av en torkmaskin för avsalumassa samt vissa kompletteringar i cellulosalinjen. Vidare studeras olika alternativ för att säkerställa pappersbrukets framtid. Dessa studier skall mynna ut i en flerårig investeringsplan med betydande investeringar. Om ASSI:s styrelse finner att bolagets investeringsprogram kräver nytt eget kapital har jag erfärit att bolaget återkommer till ägaren i denna fråga.

LKAB med sina två underjordsgruvor i Kiruna och Malmberget verkar på en marknad som karaktäriseras av ett stort utbudsöverskott. Priset på järnmalm har under senare år därför fallit kraftigt. För LKAB:s del förvärras problemet av att priset sätts i dollar och att dollarkursen fallit gentemot svenska kronan.

LKAB:s enda möjlighet att utvecklas under dessa marknadsförutsättningar är att minska sina brytnings- och logistikkostnader, ytterligare förbättra kvaliteten på olika järnmalmsprodukter samt öka förädlingsgraden. Enligt en strategisk plan för åren 1987–1992 som LKAB under år 1987 har beslutat genomföra avser bolaget att minska sina reala tillverkningskostnader med ca en tredjedel. Detta är möjligt genom att LKAB utnyttjar ny teknik, ökar storskaligheten och rationaliserar bl. a. produktion och transporter. Betydande investeringar för att öka pelletskapaciteten planeras vid företagets pelletsverk i Svappavaara, Malmberget och Kiruna. Jag har erfärit från bolaget att beslut om dessa investeringar kommer att fattas successivt med start redan under år 1988. Företagets beräknade investeringar under tiden t. o. m. år 1992 överstiger 1 500 milj. kr. Under år 1988 färdigställs en ny huvudnivå i Malmberget, med ökad produktion som följd. Ett omfattande program för att utveckla nya produkter och öka kvaliteten på befintliga genomförs.

LKAB kommer att bredda sin verksamhet genom att bilda ett specialproduktbolag. Bolagets uppgift blir att utveckla marknaden för produkter, vilka är baserade på LKAB-malm, men avsedda för annan avnämare än stålindustrin. Produktionen kommer så långt som möjligt att drivas inom LKAB. Det nya bolagets huvuduppgift blir marknadsföring och produktutveckling. Bolaget tillkommer för att påskynda och bredda en utveckling, som redan med framgång drivits inom LKAB.

LKAB har på olika sätt bidragit till att närmare 400 personer fått sysselsättning i malmfältsregionen under åren 1979–1986 inom verksamheter utanför järnmalmshyttningen. Dotterbolaget Kimit AB, som tillverkar sprängämnen sysselsätter ca 40 personer och även dotterbolaget Malmfältsdata Informationsutveckling AB sysselsätter ca 40 personer. År 1982 startade LKAB brytning av den s. k. Viscariamalmen. Verksamheten, som sysselsätter ca 200 personer, såldes år 1986 till det finska bolaget Outokumpu Oy. Vidare är LKAB den största aktieägaren i verkstadsföretaget AB Kiruna Grus & Stenförädling som sysselsätter ca 80 personer. Slutligen har LKAB bidragit med 25 milj. kr. för att stödja forskning vid högskolan i Luleå.

SSAB:s verksamhet i Norrbotten är koncentrerad till orten Luleå, där framställning av stålämnen, valsning av långa profilerade produkter samt beläggning och förädling av band inom dotterbolaget Plannja AB sker.

I samband med ägarförändringar i SSAB, vilka redogjorts för i prop. 1986/87:71, tillfördes företaget 700 milj. kr. i form av ett konvertibelt lån från LKAB. Dessa medel utgör en väsentlig finansieringskälla till den under våren 1987 antagna strukturplanen för företaget. I strukturplanen, som betonar Luleås betydelse som metallurgiskt centrum med avgörande betydelse för företagets s. k. kärnaffär, ingår en investering i en stränggjutningsmaskin för breda stålämnen, s. k. slabs till ett belopp av 350 milj. kr. Dessutom skall andra investeringar genomföras i Luleå.

I SSAB:s dotterbolag Plannja AB finns i Luleå en framgångsrik verkstadsanläggning för presshårdning av bl. a. sidokrockskydd till personbilar.

En investering som fördubblar presshårdningskapaciteten i Plannja AB är kostnadsberäknad till drygt 70 milj. kr. och skulle i ett inledningskede komma att erbjuda anställning åt ytterligare minst 45 personer. Koncernledningen i SSAB kommer, enligt vad jag erfarit, därför att förbereda investeringen i Plannja och genomföra denna så snart som möjligt.

Domänföretagen AB har i oktober 1987 träffat avtal med ASSI om att per den 1 mars 1988 förvärva de sågverksrörelser som ASSI hittills bedrivit i Norrbotten. Driften vid sågen i Karlsborg kommer att upphöra medan sågarna i Lövholmen och Seskarö kommer att omdanas till mycket moderna sågar genom ett investeringsprogram på över 100 milj. kr. Investeringarna finansieras till viss del genom att staten avstår från del av avkastningen från domänverket. Investeringen medför att Domänföretagen AB kommer att ha två konkurrenskraftiga sågar i Norrbotten. Investeringarna medför dock att personalbehovet kommer att minska. Domänföretagen avser också att genomföra ett utvecklingsprogram för komponentfabriken i Kalix där investeringarna beräknats till 15 milj. kr. vilket medför att antalet anställda kan ökas med ett tiotal.

Utöver de nämnda statliga företagen har även Procordia AB verksamhet i Norrbottens län dels inom SARA, dels inom Cordinor AB. Verksamheten inom Cordinor AB har växlat i omfattning under den senaste tioårsperioden men uppgår för närvarande till ca 300 personer.

4 Behov av insatser för att främja utvecklingen i Norrbottens län

De personalminskningar som nu är aktuella i de stora basindustrierna skall genomföras i ett arbetsmarknadsläge som uppvisar en rad positiva utvecklingsdrag. Samtidigt är den utveckling som nu kommit igång sårbar, vilket ställer krav på ytterligare stimulans och kompletteringar av gjorda insatser. Det som nu är angeläget är insatser för att dels möta de omedelbara omställningsbehoven, dels långsiktigt främja utveckling och sysselsättning i länet. Sådana insatser bör ha den huvudsakliga inriktning som gällt för de under tidigare år insatta åtgärder jag har redogjort för och således ses som komplement och vidareutveckling av dessa.

En fortsatt minskning av sysselsättningen inom länets basindustrier skulle, om inte särskilda åtgärder vidtas, leda till ökad arbetslöshet och ökad utflyttning.

Det finns emellertid, inte minst tack vare tidigare gjorda insatser, en rad positiva faktorer att peka på, som ger goda förutsättningar för fortsatta utvecklingsinsatser. Med högskolan som bas håller en forsknings- och utvecklingsintensiv industriell miljö på att utvecklas i Luleå. Ett antal större teknik- och kunskapsintensiva företag har etablerat enheter i denna miljö. Dessutom bildas nya företag baserade på forskningsresultat vid högskolan. I Kiruna utvecklas på motsvarande sätt verksamheter som har sin grund i den rymdverksamhet som finns där.

Även när det gäller småföretagsutvecklingen i Norrbottens län finns en rad positiva drag. Nyetableringar har under 1980-talet skett i ungefär samma omfattning som genomsnittligt för landet. Studier som gjorts vid bl. a. centrum för regionalvetenskaplig forskning (CERUM) vid universitetet i Umeå, visar att enskilda företag i Norrbottens län har hävdats sig väl vad gäller produktion och försäljning vid en jämförelse med likartade företag i andra delar av landet. Däremot sker produktförnyelsen genomsnittligt sett långsammare i norrbottensföretagen än i andra företag. Det anses till stor del förklaras av den relativa isolering som de ofta måste arbeta i. Insatser från samhällsorgan som den regionala utvecklingsfonden, teknikspridningsorgan m. fl. blir därför särskilt betydelsefulla i en region som Norrbottens län.

Den tillväxt av nya företag och verksamheter som kommit igång i Norrbottens län går trots allt vad gäller produktion och sysselsättning förhållandevis långsamt. För att stimulera denna tillväxt krävs därför både omfattande insatser av samhälleliga resurser och stor uthållighet. Det är också av stor betydelse att få ett bättre differentierat näringsliv inte minst i de kommuner som domineras av stora företag inom basnäringarna. Detta är särskilt betydelsefullt i t. ex. Kiruna och Gällivare/Malmberget. Jag vill i detta sammanhang erinra om att den utveckling som nu pågår i främst Luleå i anslutning till högskolan är resultatet av en planering som inleddes för ca 20 år sedan. Rymdverksamheten i Kiruna startade för över 30 år sedan och först nu börjar spridningseffekterna bli mera påtagliga.

Min slutsats är därför att långsiktigt verkande och strategiskt inriktade åtgärder är angelägna för att ytterligare underlätta den förnyelse och den

utveckling som nu sker av näringslivet i Norrbottens län. De exempel jag har nämnt visar också att det är möjligt att åstadkomma en positiv utveckling. För att klara de mera kortsiktiga omställningsproblemen som blir följderna av de personalminskningar som planeras i de statliga företagen krävs dessutom betydande arbetsmarknadspolitiska insatser. För att komplettera och bredda arbetsmarknaden i de av basindustrierna dominerade orterna är det vidare angeläget att tillföra nya arbetstillfällen, t. ex. inom statlig administrativ verksamhet, som på relativt kort sikt kan ge sysselsättningstillskott samt att stimulera utvecklingen av befintliga företag och nyföretagandet. Det är vidare angeläget att insatser görs som kan bidra till att bredda kvinnornas yrkesval och härigenom förbättra deras möjligheter på arbetsmarknaden.

Huvuddelen av insatserna bör göras i de orter som i första hand påverkas av neddragningarna inom basindustrierna. Därutöver är det enligt min mening angeläget att göra insatser som stärker utvecklingskraften i länet i övrigt. Det gäller t. ex. satsningar på gymnasieskolan och på högskoleutbildning genom decentraliserad utbildning eller distansundervisning. Det gäller också intensifiering av skogsvården för att därigenom förbättra tillgången på råvara för sågverken liksom insatser för att förbättra sågverkens konkurrenskraft. Insatser för teknikspridning och för att utveckla turismen är andra angelägna åtgärder. I propositionen redovisas ett stort antal förslag med denna inriktning.

5 Förslag till åtgärder

Skrivelser med förslag till åtgärder för att främja utvecklingen i Norrbottens län har inkommit från kommuner, organisationer, regionala myndigheter, enskilda m. fl. Länsstyrelsen i Norrbottens län har i skrivelse den 8 januari 1988 redovisat ett omfattande underlag med förslag till åtgärder.

Dessa förslag har bedömts vid utarbetandet av denna proposition. Förslag till insatser redovisas i de olika bilagorna till propositionen. Vissa av de från länet framförda förslagen har hänvisats till den nyligen tillsatta regionalpolitiska kommittén (Dir. 1987:48). Vidare redovisas förslag som inte framförts från länet, men som har betydelse för sysselsättningen och utvecklingen i länet.

De förslag till åtgärder som redovisas i det följande ger effekter såväl på kort som på lång sikt. Åtgärderna syftar till att dels mildra effekterna av de personalneddragningar som de statliga företagen planerar, dels bygga vidare på och komplettera den positiva utveckling i länet, som 1983 års beslut bidragit till. Åtgärderna kan indelas i fem grupper:

- arbetsmarknadspolitiska
- kompetensutvecklande
- näringslivsutvecklande
- regionala utvecklingsinsatser
- lokaliseringar av statlig verksamhet

Förslagen är i korthet följande:

För *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* riktade till de enskilda människor

som berörs av sysselsättningsminskningarna föreslås sammanlagt 216,4 milj. kr. Det gäller dels åtgärder för dem som drabbas av de aviserade neddragningarna och de indirekta effekter dessa kan leda till, dels åtgärder som syftar till att stödja en positiv sysselsättningsutveckling på längre sikt.

För *kompetensutveckling* föreslås insatser inom utbildnings- och industridepartementens områden om sammanlagt 241 milj. kr. Åtgärderna har två huvudinriktningar. För det första föreslås insatser för utbildning och teknikspridning som direkt skall komma hela länet till del. För det andra föreslås en kraftig satsning på forsknings- och utvecklingsverksamhet med tyngdpunkten lagd på högskolan i Luleå och insatser i anslutning till högskoleverksamheten. Genom de senare insatserna förbättras arbetsmarknaden i Luleå. Vidare förstärks den utvecklingsresurs som högskolan utgör för Norrbottens län och för hela norra Sverige.

Inom utbildningsdepartementets område föreslås 39 milj. kr. för insatser som berör flertalet utbildningsformer och som syftar till att förstärka kompetensutvecklingen i första hand i inlandskommunerna. Bl. a. föreslås resurser för förnyelse av teknisk utrustning inom gymnasieskolan, medel för utökad kommunal vuxenutbildning och för högskoleutbildning, huvudsakligen i form av decentraliserad utbildning och distansundervisning. Med dessa åtgärder skapas förutsättningar för att sprida bl. a. högre utbildning till inlandet och att bevara och utveckla de för inlandet så betydelsefulla gymnasieutbildningarna.

Basorganisationen för forskning föreslås bli förstärkt med 27 milj. kr., varav 24 milj. beräknas för högskolan i Luleå och 3 milj. kr. för institutet för rymdfysik i Kiruna. För utrustning och lokaler i anslutning till förstärkningen av forskningen föreslås 49 milj. kr.

De föreslagna insatserna för utbyggnaden av främst högskolan i Luleå innebär förutom en kraftfull förstärkning av utbildning och forskning samt utvecklingsmiljön i allmänhet i Luleå, i Norrbottens län och i norra Sverige, även ett betydande sysselsättningstillskott. Det kan beräknas till ca 100 nya arbetstillfällen.

Inom industridepartementets område föreslås 10 milj. kr. för teknikspridning. Insatserna bör vara särskilt anpassade till förhållandena i inlandet. Samordning med vissa av de föreslagna utbildningsinsatserna bör kunna ske. Dessa insatser kommer att förbättra förutsättningarna för utvecklingen av de små och medelstora företagen i länet.

För att ytterligare förstärka forsknings- och utvecklingsmiljön i Luleå föreslås sammanlagt 46 milj. kr. för stöd till utvecklingsprojekt i anslutning till högskolan och till stiftelsen Aurorum. Slutligen föreslås 70 milj. kr. för stöd till uppförandet av en teknikby i anslutning till högskolan. Genom de föreslagna åtgärderna skapas förutsättningar för bl. a. utveckling av nya företag i anslutning till högskolemiljön, vilket bör leda till en förstärkning och differentiering av näringslivet i Luleå samt ge möjligheter till spridningseffekter i övriga delar av länet.

För *näringslivsutveckling* föreslås sammanlagt 169 milj. kr. Inom denna ram föreslås 28 milj. kr. för fortsatt utveckling av rymdverksamheten i Kiruna varav 13 milj. kr. avser ett projekt med höghöjdsuppskjutning av sondraketer och 15 milj. kr. för utvecklingsåtgärder vid Satellitbild i Kiruna AB m. m. För utökade prospekteringsinsatser i länet avsätts 10 milj. kr.

För utvecklingsinsatser inom skogsbruket samt sågverks- och trämanufakturindustrin föreslås sammanlagt 45 milj. kr. Insatserna består av:

- Ett treårsprogram för intensifierat skogsbruk. Programmet syftar till ökad sysselsättning främst i glesbygd samtidigt som skogsindustrin kan tillföras mer råvara.
- Ett utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin. Åtgärderna innefattar bl. a. utbildning, kvalitets- och produktutveckling, forskning och utveckling samt exportfrämjande insatser.

Vidare föreslås att 30 milj. kr. anvisas för att förstärka tillgången på riskkapital i Norrbottens län. För särskilda insatser för näringslivsutveckling i Kiruna, Gällivare och Kalix kommuner föreslås 27 milj. kr. Med de föreslagna åtgärderna bör goda förutsättningar för förnyelse och differentiering av näringslivet skapas i dessa basindustridominerade kommuner. Sammanlagt 14 milj. kr. föreslås till åtgärder för turistnäringen samt till att göra Norrbottens län till försökslän för ett program för utveckling av småskalig livsmedelsteknik.

För att förbättra kommunikationerna föreslås 15 milj. kr. för investeringar i en matarflygplats i Arvidsjaur.

För *regionala utvecklingsinsatser* föreslås 100 milj. kr. Medlen skall disponeras av länsstyrelsen i Norrbottens län för att utveckla och genomföra bl. a. sådana projekt som redovisats från länet och som berör såväl de av strukturförändringar drabbade kommunerna som kommunerna i övrigt i länet. Medlen bör även kunna användas för samnordiska projekt.

För *lokaliseringar av statlig verksamhet* föreslås sammanlagt 65 milj. kr. De skall användas för utgifter i samband med lokalisering av den centrala ADB-enheten för det nya tulldatasystemet till Luleå, för uppbyggnad av enheter inom rikspolisstyrelsen och lantmäteriverket i Kiruna samt för etablering av viss verksamhet inom affärsverket FFV i Norrbottens län. Dessa verksamheter kommer sammanlagt att innebära ca 100 nya arbetstillfällen.

Jag har vidare erfarit att Vattenfall beslutat att omlokalisera verksamhet från huvudkontoret i Stockholm till bl. a. Luleå. Den verksamhet som berörs är ledningen för Vattenfalls byggtreprenadverksamhet samt delar av dataverksamheten. Totalt kommer på detta sätt ca 70 tjänster till Luleå.

Vidare har Vattenfall Region Norrbotten fattat beslut om att flytta verksamhet till Jokkmokks kommun och att ge en resursförstärkning till den där befintliga verksamheten. Tillsammans beräknas detta innebära ett tjugotal nya tjänster till kommunen.

I Kiruna kommer Sveriges Radio AB att etablera ett dotterbolag för administration av TV-licenserna. Utbildningen av personalen har nyligen inletts. Verksamheten beräknas, när den är fullt utbyggd, sysselsätta över 70 personer.

Vad gäller de statliga företagen i Norrbottens län har dessa mycket omfattande investeringsplaner. Sammantaget innebär dessa planer att enbart under år 1988 över 1 000 milj. kr. kommer att investeras i Norrbottens län.

De statliga företagen bidrar också på olika sätt med insatser för att förstärka näringslivsmiljön och andra företag i de orter och i de regioner där de har verksamhet.

Enligt vad jag erfarit eftersträvar LKAB att genom köp av reservdelar och komponenter hos lokala leverantörer och tillverkare stärka det lokala näringslivet. Bl. a. planeras en omfattande ombyggnad av 500 malmvagnar för att kunna rationalisera lossningen av malm. Företaget har tidigare stött teknikspridningsinsatser i Gällivare och Kiruna kommuner. Företaget är, enligt vad jag erfarit, intresserat av att även fortsättningsvis stödja sådana verksamheter och även stödja andra aktiviteter, som kan bidra till utvecklingen av det lokala näringslivet i malmfältskommunerna.

Enligt vad jag erfarit avser SSAB att avsätta särskilda medel för att stödja etablering av nya företag i Luicåregionen och verksamhet i anknytning till högskolan i Luleå.

Även ASSI har enligt vad jag erfarit beslutat avsätta särskilda medel för att stödja etablering av nya företag i Kalix-regionen genom det s. k. Kalix 1990-projektet.

Procordia AB utreder för närvarande frågan om ytterligare satsningar inom hotellområdet i Norrbotten.

Jag återkommer senare (bil. 8) med bl. a. förslag om att regeringen skall föreslå riksdagen att anvisa ytterligare 440 milj. kr. på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. Över detta anslag anvisas bl. a. medel för lokalisering bidrag som beslutas av regeringen och statens industriverk. Av dessa medel beräknar jag att högst 125 milj. kr. skall komma till användning för särskilda projekt inom främst den privata tjänste- och servicesektorn samt turistnäringen i Norrbottens län.

6 Sammanfattning

Jag har i det föregående redovisat förslag till insatser i Norrbottens län. Problemen i Norrbottens län består dels i de aktuella sysselsättningsminskningarna, dels i en fortsatt långsiktigt svag utveckling av näringslivet. Detta innebär att särskilda resurser måste avsättas för att hjälpa och stödja de enskilda människor som berörs av strukturförändringarna. Förslagen innebär vidare att aktiva insatser görs inom flera politikområden för att genom infrastrukturförbättringar och andra åtgärder skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt bärkraftigt och differentierat näringsliv.

Jag vill avsluta framställningen med att sammanfatta förslagen om ytterligare medel till insatser i Norrbottens län så som de redovisas under olika huvudtitlar.

	milj. kr.
– justitiedepartementet	10,0
– kommunikationsdepartementet	15,0
– finansdepartementet	40,0
– utbildningsdepartementet	115,0
– jordbruksdepartementet	39,0
– arbetsmarknadsdepartementet	216,4
– bostadsdepartementet	10,0
– industridepartementet	336,0
– miljö- och energidepartementet	10,0
Summa	791,4

Utöver detta redovisas i industridepartementets bilaga förslag om att 440 milj. kr. skall tillföras anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. Av dessa medel beräknar jag högst 125 milj. kr. för projekt i Norrbottens län.

Statsråden Leijon, Hellström, Johansson, Göransson, Lönnqvist, Thalen, Gustafsson, Peterson och Dahl anmäler härefter sina förslag och utvecklar närmare de åtgärder som hör till vederbörandes ansvarsområde. Anförandena och förslagen redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Peterson avslutar:

Med hänvisning till vad jag och övriga statsråd har anfört hemställer jag att regeringen i proposition

förelägger riksdagen vad jag och övriga föredragande har anfört för de åtgärder och de ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder eller de ändamål som de har hemställt om.

Regeringen beslutar att de anföranden och förslag som redovisas i underprotokollen skall bifogas propositionen som bilagor enligt följande:

Justitiedepartementet	Bilaga 1
Kommunikationsdepartementet	Bilaga 2
Finansdepartementet	Bilaga 3
Utbildningsdepartementet	Bilaga 4
Jordbruksdepartementet	Bilaga 5
Arbetsmarknadsdepartementet	Bilaga 6
Bostadsdepartementet	Bilaga 7
Industridepartementet	Bilaga 8
Miljö- och energidepartementet	Bilaga 9

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Leijon

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Andra huvudtiteln

B. Polisväsendet

B 5. Utrustning m. m. för polisväsendet

1 Utlokalisering av vissa delar av rikspolisstyrelsens databehandling

1.1 Rikspolisstyrelsens dataverksamhet

Rikspolisstyrelsen har sedan 1970-talet en dataanläggning som har byggts ut successivt och en registerbyrå för den registerverksamhet som hänger samman med databehandlingen. Rikspolisstyrelsen databehandlar numera en rad handlingar för hela polisväsendet men också för andra myndigheter i rättsväsendet. Den senare verksamheten äger rum inom ramen för bestämmelserna i kungörelsen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem.

Rättsväsendets informationssystem är enligt 1 § kungörelsen ett system för att insamla, lagra, bearbeta och lämna uppgifter som har samband med verksamheten i polis-, åklagar- och domstolsväsendet samt kriminalvården. Systemet skall enligt samma paragraf bestå av delsystem. Delsystem ingår i vad som brukar benämnas BROTTSSRI. Systemen samordnas genom samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem (SARI).

Enligt 2 § kungörelsen finns det bl. a. delsystem för databehandling av

- ordningsföreläggande
- strafföreläggande
- brottsanmälan
- personblad
- dom och slutligt beslut i brottmål

Rikspolisstyrelsen har enligt samma paragraf ansvar för driften av de delsystem där nu nämnda handlingar databehandlas.

Rikspolisstyrelsen dataregistrerar uppgifterna i handlingarna. Uppgifterna i strafföreläggande och domar samt vissa andra handlingar med anknytning till datarutinerna för strafföreläggande och domar i brottmål registreras genom optisk läsning. Övriga handlingar dataregistreras på traditionellt sätt. Dataregistreringen är omfattande.

Antalet registrerade handlingar per år fördelar sig enligt följande, nämligen

– ordningsföreläggande	200 000
– strafföreläggande	80 000
– brottsanmälan	1 000 000
– personblad	360 000
– domar och slutliga beslut	90 000

Vid stanssektionen inom rikspolisstyrelsens registerbyrå finns ett 40-tal tjänster. Stanssektionen svarar för dataregistreringen av uppgifterna i de handlingar jag nyss nämnde och i en rad andra handlingar, bl. a. i fakturor och andra administrativa handlingar och i passhandlingar. Rikspolisstyrelsen lägger emellertid ut viss dataregistrering på företag i Stockholmsområdet. För detta betalar rikspolisstyrelsen omkring 10 milj. kr. per år.

Kontrollsektionen vid registerbyrån utför de kontroller som behöver göras i den efterföljande databehandlingen av ordningsförelägganden, strafförelägganden och domar i brottmål. Kontrollsektionen omfattar 34 tjänster, praktiskt taget alla i kontorskarriären. Sektionen kommer att utökas med tre tjänster den 1 juli 1988, då styrelsen får en ny rutin för uppbörd av domstolsböter. Sektionen har även andra uppgifter än dem som har angetts här, bl. a. vården av det s. k. person- och belastningsregistret (PBR) och hanteringen av utdrag ur registret. För att belysa verksamhetens omfattning kan jag nämna att debiteringen av böter m. m. i rutinerna för ordningsföreläggande, strafföreläggande och domar i brottmål beräknas till omkring 120 milj. kr. per år.

1.2 Översyn av BROTTTSRI

Samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem (SARI) ser sedan något år över systemen i BROTTTSRI i samarbete med rikspolisstyrelsen, riksåklagaren, domstolsverket, kriminalvårdsstyrelsen och statskontoret. SARI väntas ta upp frågan om systemen i BROTTTSRI under år 1988 på grundval av en rapport som en arbetsgrupp i SARI lägger fram omkring den 1 juli 1988. De nuvarande systemen i BROTTTSRI är inte längre effektiva och måste ersättas med nya system. Inför ett sådant byte studerar arbetsgruppen bl. a. frågan i vad mån ny teknik kan användas för att renodla och decentralisera databehandlingen inom rättsväsendet.

Enligt vad jag har erfarit har rikspolisstyrelsen och riksåklagaren nyligen avslutat förstudier i fråga om nya rutiner för ordningsbot och strafföreläggande.

1.3 En enhet i Kiruna för viss databehandling som ankommer på rikspolisstyrelsen

Att flytta databehandlingen i nuvarande rutiner vid styrelsen låter sig knappast göra. En flyttning bör i stället ske i samband med att nya rutiner utformas.

De nya rutiner för ordningsbot och strafföreläggande som rikspolisstyrelsen och riksåklagaren nu planerar beräknas vara i drift under år 1990.

Rutinerna bör enligt min mening utformas med sikte på att databehandlingen och de uppgifter som hänger samman med den, inbegripet uppbörd och maskinell framställning av meddelanden till olika slag av register, skall förläggas till en ny enhet i rikspolisstyrelsen, lokaliserad till Kiruna. Det bör också prövas i vilken utsträckning befintliga resurser på dataområdet i Kiruna kan utnyttjas för vissa arbetsuppgifter. När den nuvarande rutinen för databehandling av domar i brottmål skall ersättas av en ny rutin, bör den enligt min mening också utformas så att databehandlingen skall kunna ske i Kiruna. De uppgifter som är knutna till databehandlingen bör utföras av personal vid enheten.

Vilka ytterligare uppgifter som bör läggas till enheten i Kiruna är svårt att nu ha en klar uppfattning om. Det får undersökas i det fortsatta arbetet.

Enheten i Kiruna bör börja sin verksamhet den 1 juli 1990.

Ett antal personer bör dock anställas redan vid kalenderårsskiftet 1989/90. De bör utbildas vid rikspolisstyrelsen för sina uppgifter vid enheten i Kiruna och för att de skall kunna fungera som instruktörer för annan personal vid enheten i Kiruna.

Även andra merkostnader än utbildningskostnader kommer att uppstå. Det gäller kostnader för bl. a. databehandling, dataöverföringar och lokaler. Dessa merkostnader kommer att uppkomma under de år som enheten byggs upp och den tid under vilken motsvarande verksamhet i Stockholm avvecklas. Jag räknar med att den merkostnaden kommer att stanna vid 10 milj. kr. På sikt bör inte enheten i Kiruna medföra några nämnvärda merkostnader jämfört med det fall att uppgifterna skulle ha legat kvar i Stockholm.

Det är svårt att nu bedöma hur enheten bör dimensioneras slutligt. Flera svårberäknliga faktorer spelar in. En sådan gäller behovet av central dataregistrering på sikt. De berörda centrala myndigheterna räknar med att de lokala myndigheterna inom rättsväsendet skall svara för dataregistreringen, allt eftersom lokala datorer tas i bruk. Det är emellertid svårt att säga hur snabbt en sådan utveckling kan bli verklighet för alla myndigheter i rättsväsendet. Frågan måste emellertid uppmärksammas vid den slutliga dimensioneringen av enheten och vid bedömningen av frågan i vad mån viss dataregistrering bör läggas ut till företaget i Kiruna.

Jag räknar emellertid med att enheten i Kiruna blir ett viktigt sysselsättningsstillskott och att den kommer att ge en ökad differentiering av arbetsmarknaden i Kiruna.

Jag avser att inom kort föreslå regeringen att ge SARI och andra berörda i uppdrag att ta fram ett förslag i frågan. I förslaget skall bl. a. belysas förslagets konsekvenser för berörd personal vid rikspolisstyrelsen.

2 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Utrustning m. m. för polisväsendet* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Hellström

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Sjätte huvudtiteln

F. Luftfart

F 3. Bidrag till kommunala flygplatser m. m.

På statsbudgeten för budgetåret 1987/88 har 15 milj. kr. anvisats för regionalpolitiskt stöd till kommunala flygplatser. Från anslaget kan bidrag utbetalas dels för drift, dels för investeringar. Utöver dessa 15 milj. kr. har regeringen i prop. 1987/88: 64 bil. 1 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland föreslagit riksdagen att ytterligare 35 milj. kr. engångsvis anvisas som kan användas under 3 år för bidrag till enbart investeringar.

Enligt föredraganden skulle bidrag kunna utgå i sådana fall där behovet av en flygplats är av regionalpolitiskt stor betydelse och där flygplatsen som sådan har en roll som matarflygplats till primärnätet. Genom att ett större belopp kan ställas till förfogande för bidrag till en enskild investering bör enligt föredraganden i förekommande fall det ekonomiska ansvaret för driften av flygplatsen och för själva trafiken åvila lokala och regionala intressenter.

I propositionen nämndes en flygplats i Arvidsjaur som ett aktuellt projekt. För att möjliggöra en flygplatsinvestering i Arvidsjaur för enbart matarflyg till inrikesflygets primärnät bör nu ytterligare 15 milj. kr. särskilt anvisas för detta ändamål utöver de 35 milj. kr. som regeringen tidigare föreslagit för flygplatsinvesteringar i Norrlands inland. Också när det gäller Arvidsjaur skall ansvaret för driften av flygplatsen åvila lokala och regionala intressenter.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till kommunala flygplatser m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr. att användas för investering i en flygplats i Arvidsjaur.

Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Johansson

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Sjunde huvudtiteln

Investeringsmedel för lokalisering av tullverkets centrala ADB-enhet till Luleå

Vid sin anmälan till 1988 års budgetproposition föreslog statsrådet Feldt att en central ADB-enhet hos tullverket skulle byggas upp och lokaliseras till Luleå (prop. 1987/88:100 bil. 9, s. 70). Vad gäller resurser för uppbyggnaden av det nya tulldatasystemet föreslog han bl. a. att vissa driftskostnader för den centrala ADB-enheten såsom anpassningsåtgärder för arbetsplatser, löner till drifts- och underhållspersonal samt hyreskostnader under budgetåret 1988/89 skulle föras in under en särskild anslagspost under anslaget Tullverket: Förvaltningskostnader.

När det gäller vissa investeringskostnader för lokaliseringen av tullverkets centrala ADB-enhet till Luleå är det lämpligt att i detta sammanhang föreslå att medel anvisas härför. Det är främst kostnader för att på något längre sikt tillgodose ADB-enhetens lokalbehov och kostnader för anskaffning av utrustning m. m. som här avses. Jag beräknar medelsbehovet till 40 milj. kr., varav ca 10 milj. kr. för anskaffning av utrustning m. m.

Medlen bör anvisas på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 under ett för ändamålet upprättat reservationsanslag. Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter om hur anslaget skall disponeras.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Tullverket: Vissa investeringskostnader för lokalisering av en central ADB-enhet till Luleå* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Göransson

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Åttonde huvudtiteln

1 Utbildning, forskning och kultur i Norrbottens län

I sin anmälan till propositionen om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64 bil. 2) har chefen för utbildningsdepartementet utvecklat den syn på utbildning och kultur i ett regionalpolitiskt perspektiv som ligger till grund för de satsningar som nu föreslås.

I Norrbottens län finns gymnasieskola på tio orter. På några av dessa orter är elevunderlaget mycket litet. Särskilda åtgärder har vidtagits för att även dessa kommuner skall kunna erbjuda ungdomarna ett så varierat utbildningsutbud som möjligt. Som exempel kan nämnas att de yrkesinriktade linjerna i många fall arrangeras i s. k. B-form. Detta betyder att elever från första och andra årskurserna av en studieväg undervisas gemensamt. För gymnasieskolans teoretiska linjer har flera kommuner s. k. alternativa eller samordnade timplaner. Dessa timplaner har tillkommit för att göra det möjligt att, till en rimlig kostnad, erbjuda utbildning på dessa linjer även i kommuner där elevunderlaget är svagt och undervisningsgrupperna därför blir små.

Kommunal utbildning för vuxna (grundvux och komvux) finns i alla kommuner i Norrbottens län. Länet har de senaste åren disponerat per läsår ca 27 000 undervisningstimmar för grundvux och ca 97 000 undervisningstimmar för komvux. Samtliga kommuner i länet anordnar utbildning i grundvux och inom komvux på både grundskole- och gymnasieskolenivå.

Högskolan i Luleå inrättades 1971 med utbildning inom maskintekniklinjen och geoteknologilinjen. Högskolans verksamhetsområde breddades i samband med högskolereformen år 1977. Under läsåret 1988/89 omfattar högskolans utbildningsorganisation – om riksdagen bifaller de förslag rörande högskolan som departementschefen lämnat i prop. 1987/88:100 bil. 10 – nära 1 000 nybörjarplatser på allmänna utbildningslinjer, fördelade med ca 500 platser för teknisk utbildning, drygt 100 platser för administrativ och ekonomisk utbildning och drygt 300 platser för lärarutbildning. Dessutom svarar högskolan för ett utbud av totalt ca 300 årsstudieplatser i form av lokala linjer och fristående kurser.

Högskolan har, genom sin tekniska fakultet, fasta resurser för forskning.

Anslagsmässigt utgör dessa resurser ca tio procent av landets samlade inom fakultetsområdet. Ett trettiotal fasta tjänster som professor finns vid högskolan.

En avsikt vid beslutet om högskolans inrättande var att den skulle bidra till utvecklingen av det norrländska näringslivet och till den teknologiska miljön i Luleå och Norrbottens län. Dessa förhoppningar har i stor utsträckning infriats. Som chefen för industridepartementet tidigare i dag berört har en omfattande högteknologisk verksamhet i olika former vuxit fram i anknnytning till högskolan och dess resurser. Denna utveckling har haft stor betydelse för såväl Luleå som hela Norrbottens län och övre Norrland i övrigt.

Institutet för rymdfysik (IRF) bedriver huvuddelen av sin verksamhet i Kiruna. Institutet utgör en betydelsefull forskningsbas för en rad verksamheter med anknnytning till rymden, både i Kiruna och på andra platser. Verksamheten har, sedan institutet tillkom år 1957, expanderat kraftigt. Nya verksamheter har inkluderats i institutets ansvarsområde, t. ex. tillämpad rymdteknologi, tillämpad forskning i övrigt och även viss produktutveckling. Antalet sysselsatta har vuxit från fem personer vid starten till ca 100 i dag, varav flertalet i Kiruna.

Institutet disponerar innevarande år drygt 19 milj. kr. för sin verksamhet. I 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 26, rskr. 282) anvisades sammanlagt 1,5 milj. kr. som en förstärkning av institutets resurser bl. a. för tillämpad forskning och utvecklingsarbete med anknnytning till institutets forskning.

Som departementschefen kortfattat redovisade i sin anmälan till prop. 1987/88:64 har under senare år särskilda insatser gjorts för att tillfälligt förstärka den reguljära forsknings- och utbildningsorganisationen bl. a. i Norrbottens län. Budgetåret 1984/85 anvisades sålunda för forskning och utveckling särskilda medel bl. a. till högskolan i Luleå och Kiruna geofysiska institut (numera institutet för rymdfysik) (prop. 1984/85:115, AU 13, rskr. 354). Genom samma beslut anvisades också särskilda medel för utbildning i Malmfälten, dels inom det rymdteknologiska området, dels för annan högskoleutbildning. Fr. o. m. budgetåret 1987/88 har medel för förstärkta utbildningsinsatser i Malmfälten även beräknats under anslaget för lokala och individuella linjer och fristående kurser (prop. 1986/87:100 bil. 10 s. 294, UbU 21, rskr. 219). Sedan läsåret 1987/88 ges utbildning inom rymdområdet genom en lokal linje om 80 poäng i Kiruna, rymdingenjörslinjen. En påbyggnadsutbildning efter civilingenjörsexamen inom rymdområdet har vidare givits i Kiruna sedan budgetåret 1986/87.

Mina förslag i det följande innebär en kraftig förstärkning av resurserna för forskning vid högskolan i Luleå och vid institutet för rymdfysik i Kiruna. Jag föreslår sålunda att fem tjänster som professor inrättas, varav en vid institutet. Vid högskolan föreslås att bl. a. forskningen inom informationsteknologi, materialteknik, maskinteknik, industriell ekonomi samt kvalitetsteknik förstärks. Dessa förstärkningar är permanenta och de medel jag nu beräknar för ändamålet, nämligen 27 milj. kr., avser kostnaderna under ett budgetår. Medel föreslås dessutom anvisas för investeringar i byggnader och utrustning vid högskolan och vid institutet, sammanlagt

48,2 milj. kr. För utrustning inom gymnasieskolan m. m. beräknar jag 15 milj. kr. och för tillfälliga förstärkningar av utbildningen inom gymnasieskolan, komvux och högskolan beräknar jag sammanlagt 24,8 milj. kr.

Jag övergår nu till att närmare beskriva de förstärkningar som bör ske.

2 Utbildning

2.1 Gymnasieskolan

Som jag tidigare har anfört har flera av gymnasieskolorna i Norrbottens län ett mycket litet elevunderlag. I länet, lika väl som i andra delar av landet, går man nu in i en period med minskande ungdomskullar.

Var och en av gymnasieskolorna i Arvidsjaur, Jokkmokk och Pajala har inför 1990-talet ett elevunderlag på färre än 150 16-åringar. Skolorna i Gällivare, Kalix och Haparanda beräknas ha omkring 250 16-åringar i början av 1990-talet.

Jag anser det mycket angeläget att gymnasieskolorna i länet kan bibehållas och utvecklas trots det begränsade elevunderlaget. En väl fungerande skolororganisation och goda utbildningsmöjligheter är nödvändiga i arbetet med att förändra och förbättra situationen i Norrbottens län.

Redan i prop. 1987/88:64 bil. 2 aviserade departementschefen att han snarast avser att initiera en översyn av de samordnade timplanerna för att utbildning skall kunna erbjudas även fortsättningsvis, trots att man får räkna med att på vissa orter elevunderlaget minskar ytterligare.

Statsbidrag till *utrustning* utgår när en ny utbildning inom den teknisk-industriella eller teknisk-naturvetenskapliga sektorn införs i gymnasieskolan i en kommun eller då en befintlig utbildning utökas. Utrustningen används i regel också av komvux. Bidrag kan också utgå då vissa specialkurser och påbyggnadsutbildningar nyinrättas. Denna typ av statsbidrag – startbidrag – utgår endast till en del av anskaffningskostnaden. När nya moment som kräver ny utrustning införs i kursplanen kan kompletteringsbidrag utgå med ett av skolöverstyrelsen (SÖ) fastställt schablonbelopp.

Kommunerna bär ansvaret för underhåll och förnyelse av utrustning. Den tekniska utvecklingen leder till att utrustningen för den tekniska och yrkestekniska utbildningen snabbt blir föråldrad. Många kommuner har svårigheter att avsätta tillräckliga medel för att hålla utrustningen i skolorna modern. Det är viktigt att de studerande får en utbildning, som är anpassad till den tekniska utvecklingen i näringslivet, och att de får lära sig använda modern teknik. För företagen i kommunerna innebär det en kompetenshöjning att kunna anställa personal, som har kunskap om nya metoder och ny utrustning.

Verkstadsteknisk linje finns vid så gott som samtliga gymnasieskolor. Kostnaderna för utrustning är för denna studieväg mycket stora. Flera kommuner behöver exempelvis byta ut förslitna konventionella maskiner och nyanskaffa en eller flera numeriskt styrda maskiner. Jag räknar med att flera kommuner i Norrbottens län behöver förnya sin utrustning. Något generellt statsbidrag finns inte för detta ändamål. Jag anser dock att särskilda medel bör kunna utgå härtill.

El-teleteknisk linje och livsmedelsteknisk linje är exempel på utbildningar, som har betydelse för spridningen av ny teknik respektive för turistnäringen i en region. Dessa utbildningar är dessutom eftersökta. I hela landet är det närmare 1350 16- och 17-åringar, som har dem som sitt första handsval men inte kommer in. Många kommuner tvekar att inrätta fler klasser på dessa linjer, eftersom utrustningen är mycket dyr och anskaffningskostnaderna endast delvis bestrids med statsbidrag. Jag har erfarit att så är fallet i ett par kommuner i Norrbottens län. Jag anser därför att bidrag för hela anskaffningskostnaden bör kunna utgå till kommuner, där efterfrågan på utbildning är stor och denna kan bedömas ha särskild regionalpolitisk betydelse.

Gymnasieskolans främsta uppgift är att utbilda ungdomar. På skolorna finns dock såväl kunskap som utrustning som kan bli en värdefull resurs för näringslivet. I samverkan med de regionala utvecklingsföretagen och länsstyrelserna har ett intressant samarbete utvecklats mellan skola och näringsliv på många håll i landet. Mindre företag erbjuds att utnyttja skolans resurser. Företagens personal kan få utbildning genom skolan. Lärare och elever kan utföra sådana uppgifter för företagen som skolans utrustning lämpar sig väl för. Detta samarbete har blivit ett viktigt inslag i strävandena att sprida ny teknik till företagen. Eleverna i gymnasieskolan får kontakt med näringslivet och de får arbeta med realistiska och intressanta uppgifter.

Denna typ av tekniskservice har inom gymnasieskolan hittills endast förekommit vid skolor med årskurserna 3 och 4 av teknisk linje. Jag har erfarit att tekniskserviceverksamhet bedrivs i exempelvis Gällivare och Kiruna. Samarbetet har för såväl skola som arbetsliv givit så goda resultat att det bör breddas att omfatta även den tekniskt inriktade yrkesutbildningen. Små företag bör kunna vända sig till gymnasieskolan och få hjälp med exempelvis materialprovning, prototyp tillverkning och ritningskonstruktion. Företagens personal bör kunna få utbildning i hantering av datoriserade system, numeriskt styrda maskiner m. m.

Även inom den ekonomiska sektorn bör skolan kunna hjälpa till med uppgifter som offert- och fakturaskrivningar, korrespondens på främmande språk m. m.

Teknik- och ekonomiserviceverksamhet bör kunna komma till stånd på fler orter i Norrbottens län. Jag beräknar medel för att stödja en utveckling i denna riktning.

Sammanlagt beräknar jag 15 milj. kr. för utrustning samt för teknik- och ekonomiservice enligt vad jag nu angivit.

Trots de olika stödinsatser jag ovan föreslagit i syfte att behålla och utveckla gymnasieskolorna i Norrbottens län kommer det alltid att finnas reguljära studievägar, som inte kan inrättas vid de små skolorna eftersom elevunderlaget är för litet.

Inom gymnasieskolan har man i mycket liten omfattning provat *distansundervisning*. De senaste tre åren har staten givit kommunerna ekonomiskt stöd till inköp av datorutrustning till gymnasieskolorna. Man kan räkna med att inom ytterligare ett år samtliga skolor har minst en s. k. datasal. Detta förhållande anser jag väsentligt öka möjligheterna att bedri-

va datorstödd distansundervisning. Statens skolor för vuxna (SSV) har erfarenhet av distansundervisning för vuxna på gymnasial nivå och bör kunna ge värdefulla bidrag till utveckling av distansundervisning för gymnasieelever. Samarbete bör också kunna ske med en lämplig högskoleinstitution för programutveckling m. m. Jag har erfarit att liknande arbete startat i Norge för att ge möjlighet till viss yrkesutbildning för ungdomar i Nordnorge.

Jag beräknar särskilda medel för kompletterande utrustning och till utvecklings- och försöksarbete med distansundervisning.

I årets budgetproposition anförde departementschefen att han fäster stor vikt vid den försöksverksamhet som avser *samverkan mellan gymnasieskola och komvux* på de minsta gymnasieorterna, och som syftar till att bevara omfattningen av det utbildningsutbud man hittills haft. I ett län som Norrbotten är det viktigt att en sådan samverkan mellan skolformerna utvecklas. Särskilda medel bör kunna utgå för att pröva olika modeller för detta.

På Nordkalotten lever ca en miljon människor inom ett stort glesbygdsområde. För att kunna erbjuda dessa människor ett brett utbildningsutbud krävs det *samarbete över gränserna*. Jag har erfarit att kommuner i Norrbottens län inlett ett samarbete med såväl Norge som Finland inom de tekniska och yrkestekniska studievägarna. Jag beräknar medel för att utveckla detta samarbete.

Gymnasielärarna i tekniska och yrkestekniska ämnen spelar en viktig roll för utveckling av skolan och för teknikspridning. Deras kunskaper blir föråldrade och behöver anpassas till den nya tekniken. I samband med översynen av den gymnasiala yrkesutbildningen undersöktes behovet av *fortbildning* för bl. a. yrkeslärarna. Överensstämelsen mellan behovet och utbudet av fortbildning visade sig vara dålig. Även om det finns ett utbud, kan det vara svårt för kommunerna att lösa vikariefrågan. Distansundervisning och andra okonventionella metoder att lösa fortbildningsbehovet bör prövas. Både högskolan och andra utbildningsanordnare bör kunna komma i fråga. För utveckling av utbildningar som syftar till en ökad turism kan också språklärare behöva särskild fortbildning. Jag beräknar medel för dessa ändamål.

Åtgärder av det slag jag nu har föreslagit bör medverka till att gymnasieskolorna skall kunna finnas kvar och utvecklas i Norrbottens län.

Sammantaget beräknar jag för distansundervisning, samverkan mellan gymnasieskola och komvux, samarbete över gränserna och fortbildning 4 milj. kr.

2.2 Vuxenutbildning

Karakteristiskt för de av förslagen i denna proposition berörda kommunerna är att invånarna har en relativt kort utbildning. Det medför att de ofta har en otillräcklig grund för att klara omställningar i arbetslivet eller för att genomgå utbildning för ett nytt yrke. Situationen i Norrbottens län är alltså i stor utsträckning densamma som i övriga delar av norra Sveriges inland. Därför bör i Norrbottens län samma slag av åtgärder genomföras på

vuxenutbildningens område som departementschefen tidigare har föreslagit i prop. 1987/88:64 bil. 2. Jag beräknar 5 milj. kr. för en utökning av utbildningen i komvux och vid SSV.

2.3 Högskoleutbildning

I prop. 1987/88:64 bil. 2 framhöll departementschefen betydelsen av olika insatser för att bättre tillgodose de utbildningsbehov som finns i bl. a. Norrlands inland. Han beräknade där medel för delar av ett projekt som startats av universitetet i Umeå för att utveckla *distansundervisning* i samarbete med olika kommuner i norra Sverige. Jag beräknar nu medel för vissa delar av projektet som berör Norrbottens län samt för *fortbildning och vidareutbildning i övrigt* inom länet med 15,8 milj. kr.

Möjligheterna till fortbildning och vidareutbildning i Norrbottens län bör förstärkas även i ett mera långsiktigt perspektiv. Departementschefen återkommer till denna fråga i anslutning till en kommande budgetproposition.

2.4 Samverkan mellan olika utbildningsformer

I prop. 1987/88:64 bil. 2 framhöll departementschefen att insatserna på utbildningsområdet är ägnade att förstärka den reguljära verksamheten inom respektive utbildningsorganisationer. Även de nu föreslagna insatserna bör ses som en sådan förstärkning, där också de olika delarna skall kunna komplettera och stödja varandra. Resurserna bör disponeras under en period om minst tre och högst fem år. De belopp jag har angett för förstärkning inom olika områden bör även i detta fall ses som beräkningspunkter. Vilka resurser som slutligen anvisas för olika ändamål får bli beroende av vilka förslag som kommer fram och hur väl de svarar mot de syften som regeringen redovisar i denna proposition. Departementschefen återkommer till regeringen när det gäller fördelningen av medlen.

3 Forskning

3.1 Högskolan i Luleå

Under ett par år har en uppbyggnad av forskningen inom *informationsteknologiområdet* ägt rum vid högskolan i Luleå. Bl. a. har professurer i reglerteknik och signalbehandling inrättats. Genom beslut med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning kommer en professur i datalogi att inrättas den 1 juli 1989 (UbU 26, rskr. 282). Genom beslutet fick högskolan i Luleå också vissa allmänna resursförstärkningar för forskning inom informationsteknologiområdet.

Med anledning av regeringens förslag till satsningar inom informationsteknologiområdet gav riksdagen till känna att regeringen borde återkomma till riksdagen med förslag som skulle kunna ändra den regionala obalansen inom detta område. Mot bakgrund härav har ytterligare satsningar på

informationsteknologisk forskning vid universitetet i Umeå föreslagits i prop. 1987/88:64 bil. 2.

Jag förordar att två tjänster som professor inrättas vid högskolan i Luleå den 1 juli 1988 inom området informationsteknologi, nämligen en i elektronisk kretsteknik och en i datorsystemteknik. Jag beräknar också medel för en allmän förstärkning av resurserna inom dessa områden (sammanlagt 3,6 milj. kr.).

Forskning inom informationsteknologiområdet vid högskolan i Luleå bedrivs under temat datorer i tekniskt-industriella system. För att öka slagkraften i denna forskning förordar jag att ett laboratorium för industri-system skapas. Jag beräknar i det följande, under avsnittet Investeringar, 5 milj. kr. för uppbyggnaden av ett sådant laboratorium. Sammanlagt uppgår de föreslagna satsningarna inom informationsteknologiområdet till 8,6 milj. kr., vilket innebär en mycket kraftig förstärkning av forskningsresurserna inom detta område vid högskolan.

Vid högskolan i Luleå bedrivs viss forskning inom områdena *metallurgi och materialteknik*. Samverkan med vissa företag och med institutet för verkstadsteknisk forskning sker inom dessa områden. Jag anser att det finns goda förutsättningar att utöka verksamheten vid högskolan och beräknar sammanlagt 1,2 milj. kr. för en allmän förstärkning av forskningsområdet.

Strömningslära är ett forskningsområde av stor betydelse för maskintekniken. Maskinteknisk forskning är viktig för näringslivet i regionen. Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) har tidigare i sin anslagsframställning föreslagit en professur i strömningslära. Jag förordar att en professur i strömningslära inrättas den 1 juli 1988 och beräknar resurser härför samt medel för en allmän förstärkning (sammanlagt 1,5 milj. kr.).

Produktionsteknik är ett centralt forskningsområde vid högskolan i Luleå. Området är av stor betydelse för möjligheterna att långsiktigt förändra näringslivsstrukturen i Norrbottens län. Ett av de främsta hjälpmedlen i arbetet med att förbättra produktionsprocessen är integration av datorstöd mellan de olika stegen i produktionskedjan och mot de administrativa systemen. Vid högskolan i Luleå bedrivs forskning inom området integrerad datorstödd produktion.

Chefen för industridepartementet kommer senare (bil. 8) att beräkna medel för utrustning av ett centrum för produktionsteknik vid högskolan i Luleå. I anslutning till detta förslag beräknar jag 2 milj. kr. i driftskostnader för verksamheten vid detta centrum.

Forskning inom området *kvalitetsteknik* är av stor vikt för svensk industri. En uppbyggnad av forskningen inom detta område sker för närvarande vid några institutioner i landet. Högskolan i Luleå bedriver viss utbildning inom området, och verksamheten inom kvalitetstekniken ingår i högskolans satsning på produktionsteknik. UHÄ har utrett behovet av forskning och utbildning inom kvalitetsteknik. UHÄ har bl. a. föreslagit att en tjänst som professor i ämnet inrättas vid högskolan i Luleå. Mot denna bakgrund förordar jag att en tjänst som professor i kvalitetsteknik inrättas den 1 juli 1988. Jag har beräknat medel härför samt för en allmän förstärkning av området (sammanlagt 1,4 milj. kr.).

Vid högskolan i Luleå bedrivs viss forskning inom området *industriell ekonomi och organisation*. Bl. a. finns tjänster som professor inrättade inom områdena industriell organisation med företagsutveckling samt produktutveckling. Högskolan har nyligen erhållit en donation avsedd för forskning inom industriell marknadsföring. En extra tjänst som professor, benämnd Ragnhild och Einar Lundströms professor, kommer därigenom att kunna inrättas. För vissa övriga forskningskostnader inom området industriell marknadsföring beräknar jag 300 000 kr.

Chefen för industridepartementet kommer senare (bil. 8) att beräkna medel till utrustning för ett centrum för fiberarmerade polymermaterial med lokalisering till Piteå, samt medel för kollektiv forskning och utveckling vid detta centrum. Detta centrum kommer att byggas upp i samverkan med Asea Brown Boveri AB. Högskolan i Luleå bedriver viss forskning kring *plastkompositer*. För att öka slagkraften i den föreslagna satsningen bör högskolans resurser på detta forskningsområde förstärkas. Jag beräknar 1 milj. kr. för detta ändamål.

Kontaktsekretariatet vid högskolan är en betydelsefull länk mellan högskolans forskare och näringslivet i regionen, framför allt små och medelstora företag. Jag beräknar 900 000 kr. för förstärkning av kontaktsekreterarverksamheten.

Utöver de satsningar som jag i det föregående har föreslagit anser jag det befogat att allmänt förstärka högskolans basorganisation för forskning. Högskolans verksamhet inom många forskningsområden behöver konsolideras. Genom utökade medel för forskningsverksamheten kan forskningens kvalitet höjas, och högskolan kan i än större utsträckning bidra till näringslivets utveckling i regionen. Jag beräknar därför ytterligare 12 milj. kr. som en *allmän förstärkning av forskningsresurserna*. Jag förordar dessutom i det följande, under avsnittet *Investeringar*, att 11 milj. kr. anvisas engångsvis för utrustning såväl för de av mig föreslagna forskningsområdena som i samband med denna allmänna förstärkning av forskningsresurserna.

Högskolan bör så långt möjligt inrymma de av mig föreslagna satsningarna på forskning och forskarutbildning inom ramen för nuvarande *lokaler*. De föreslagna insatserna är emellertid så omfattande att högskolan kan behöva disponera ytterligare medel för lokalkostnader. Jag föreslår därför att – av de 12 milj. kr. som jag har föreslagit som en allmän förstärkning – 4 milj. kr. tills vidare reserveras för lokalkostnader. Denna årskostnad kan tjäna som ett riktmarke för lokalplaneringen. I den mån högskolan inte behöver ta dessa medel i anspråk för lokalkostnader bör medlen användas för den egentliga forskningsverksamheten. Frågan bör avgöras i samband med prövningen av högskolans lokalförsörjning för nämnda insatser.

3.2 Institutet för rymdfysik

Kiruna har genom institutet för rymdfysik (IRF) blivit centralort för den fysikaliska rymdforskningen i landet. Kiruna är också ett centrum för högteknologisk industriell verksamhet inom rymdområdet genom Svenska rymdaktiebolaget, ESRANGE. Satellitbild i Kiruna AB m. fl. verksamhe-

ter. IRF har inkommit med förslag till utbyggnad av ett rymdtekniskt inriktat forskningsprogram vid institutet.

Trots den tidigare nämnda expansionen är forskningsmiljön i Kiruna liten. Det är därför enligt min mening väsentligt att på ett långsiktigt sätt bredda den bas som institutets rymdforskning utgör för tillämpad forskning och utvecklingsarbete.

Jag föreslår att 3,1 milj. kr. anvisas IRF som en förstärkning av institutets resurser för grundforskning och rymdteknisk forskning. Inom ramen för dessa medel bör en tjänst som professor i rymdfysik, med placering vid institutet, inrättas den 1 juli 1988. Genom mina förslag till förstärkningar kan den långsiktiga finansieringen av den forskning som initierats med tillfälliga regionalpolitiska medel (prop. 1984/85:115. AU 13. rskr. 354) garanteras.

Vidare beräknar jag i det följande, under avsnittet Investeringar, för utrustning i samband med den förstärkning jag nu har föreslagit 5,5 milj. kr.

Verksamheten inom rymdområdet i Kiruna kommer genom de åtgärder jag föreslår att få sådan omfattning att det är motiverat att se över de organisatoriska formerna. Departementschefen återkommer till regeringen i denna fråga.

4 Investeringar

4.1 Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Jag förordar att nya kostnadsramar för följande objekt förs upp i investeringsplanen för utbildning och forskning.

Luleå

Tillbyggnad av hus E. Regeringen uppdrog den 26 mars 1987 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram motsvarande 12,5 milj. kr. i prisläget den 1 januari 1987 projektera tillbyggnad av hus E vid högskolan i Luleå t. o. m. bygghandlingar. Tillbyggnaden, som omfattar 1 667 m² lokalarea, skall inrymma lokaler för material- och bearbetningsteknik, för fastighets-tjänsten och institutet för verkstadsteknisk forskning.

Kiruna

Om- och tillbyggnad för institutet för rymdfysik. Jag har tidigare redogjort för planer på en förstärkning av institutet för rymdfysik i Kiruna. En förbättring av institutets lokalsituation framstår som ytterst angelägen. Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 25 januari 1988 redovisat byggnadsprogram för om- och tillbyggnad för institutet. Detta byggnadsprojekt har kostnadsberäknats till 12,7 milj. kr. i prisläget den 1 januari 1987.

4.2 Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.

För inredning av ovan nämnda tillbyggnad vid högskolan i Luleå samt av lokalerna för rymdfysik i Kiruna föreslår jag att kostnadsramar om 500 000 kr. resp. 1 milj. kr. förs upp i inredningsplanen.

För utrustning i samband med de forskningsinsatser m. m. vid högskolan i Luleå som jag föreslagit i det föregående under avsnittet Forskning samt för utrustning till ett laboratorium för industrisystem föreslår jag att en kostnadsram benämnd Forskning vid högskolan i Luleå om 16 milj. kr. förs upp i utrustningsplanen. För utrustning i samband med den förstärkning jag föreslagit av forskningsresurserna vid institutet för rymdfysik föreslår jag vidare att en kostnadsram benämnd Institutet för rymdfysik i Kiruna om 5,5 milj. kr. förs upp i utrustningsplanen.

5 Kultur och regional utveckling

I regeringens proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64 bil. 2 s. 35) redovisade jag min syn på kulturens roll i ett regionalt utvecklingsperspektiv. Jag anförde där att olika former av kulturarbete i många fall har kunnat medverka till ny tillförsikt och framtidstro. Ett aktivt kulturliv och en god kulturmiljö bör ses som viktiga resurser i kampen mot avflyttning, arbetslöshet och stagnation.

Detta var utgångspunkten för regeringens förslag om att ställa särskilda medel till förfogande för en försöksverksamhet med syfte att stimulera kulturverksamhet i Bergslagen och Jämtlands län.

Enligt min bedömning finns mycket goda förutsättningar för konstruktiva kultursatsningar också i Norrbottens län. I samverkan mellan länsstyrelsen, landstinget och länsarbetsnämnden pågår ett särskilt projekt med målet att utveckla former och metoder för insatser inom kulturområdet och för att kunna värdera betydelsen av sådana insatser. Länsstyrelsen har också till regeringen redovisat utvecklingsprojekt inom eller i samarbete med kultursektorn. De har alla det gemensamt att de har sin upprinnelse i lokala erfarenheter och behov samt i länets historia och tradition. Utmärkande för projekten är också strävan att kombinera kultur och turism, framhävandet av samverkan mellan professionella och ideella krafter samt betoningen på ungdomars medverkan. Denna inriktning ligger väl i linje med vad jag anförde om inriktningen av en kultursatsning i den tidigare nämnda propositionen. Detsamma gäller i fråga om förankringen i t. ex. bildningsförbundens och hembygdsrörelsens verksamhet.

Chefen för industridepartementet kommer senare (bil. 8) att föreslå att länsstyrelsen tilldelas 100 milj. kr. för regionala utvecklingsinsatser. Eftersom länsstyrelsen i sin skrivelse den 8 januari 1988, bland de prioriterade projekten, föreslagit 10 milj. kr. till lokal kulturverksamhet räknar jag med att kulturprojekt motsvarande de i Bergslagen och Jämtlands län kommer till stånd också i Norrbottens län inom ramen för länsstyrelsens medel. Jag vill betona att de projekt som kommer i fråga för stöd måste ha goda

förutsättningar att ge de efterfrågade utvecklingseffekterna. Jag vill också framhålla att förslaget om stöd till lokal och regional kulturverksamhet inte innebär att staten principiellt ikläder sig någon del av det ansvar som kommunerna redan har i detta avseende.

Jag hänvisar i övrigt till vad chefen för industridepartementet kommer att föreslå (bil. 8) om formerna för medelsanvisningen.

6 Medelsanvisning

De medel jag i det föregående föreslagit för byggnadsarbeten samt inredning och utrustning bör anvisas under befintliga anslag för dessa ändamål i statsbudgeten. De medel jag i övrigt föreslagit bör anvisas under ett nytt anslag i statsbudgeten, J 2. Särskilda insatser i Norrbottens län inom utbildningsdepartementets område.

7 Hemställen

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad jag förordat,
2. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom de kostnadsramar jag har förordat,
3. till *Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 25 200 000 kr.,
4. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning inom de kostnadsramar jag har förordat,
5. till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kr.,
6. till *Särskilda insatser i Norrbottens län inom utbildningsdepartementets område* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 66 800 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Hellström såvitt avser avsnitten 1–3; statsrådet Lönnqvist såvitt avser avsnittet 4

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Nionde huvudtiteln

1 Inledning

De regionalpolitiska åtgärder för Norrbottens län inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1987/88 som jag i det följande kommer att föreslå avser i första hand områdena skogsbruk och livsmedelsteknik. Vad gäller stödet till jordbruket i norra Sverige vill jag, i likhet med vad jag anförde i samband med min anmälan till prop. 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland, nämna följande.

I enlighet med regeringens förslag beslutade riksdagen våren 1987 att till jordbruksföretag i norra Sverige anvisa ett anslag för budgetåret 1987/88 av 510 milj. kr. som prisstöd för vissa jordbruksprodukter, främst mjölk (prop. 1986/87:100 bil. 41, JoU 16, rskr. 252) samt att prisstödet i fortsättningen skall justeras med hänsyn till kostnadsutvecklingen och att en närmare översyn av prisstödet skall genomföras vart tredje år (prop. 1986/87:146, JoU 26, rskr. 346). I enlighet härmed har jag i min anmälan till årets budgetproposition föreslagit en uppräkning av detta anslag med 3%.

I prop. 1986/87:146 föreslog regeringen vidare ett särskilt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag. Ett belopp av 100 milj. kr. ställdes därvid till förfogande för åtgärdsprogrammet för en treårsperiod.

Programmet ger uttryck för en delvis ny syn på jordbrukspolitiken i de utpräglade glesbygderna och dess möjligheter att där främja landsbygdsutvecklingen. Sysselsättningen sätts i centrum och går före traditionella krav på storleksrationalisering. En rad insatser kommer från samhällets sida att stödja och uppmuntra tillkomsten av kombinationsföretag, där jordbruk ingår som en del. De åtgärder som vidtagits kommer aktivt att medverka till att sysselsättningen på landsbygden i norra Sverige främjas. Åtgärderna innebär även att jordbruksproduktionen i norra Sverige kommer att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå. I detta sammanhang vill jag även nämna de ändringar i jordförvärvslagen som riksdagen beslutade om förra året. Dessa innebär bl. a. att ökad tonvikt lagts på de regionalpolitiska aspekterna vid prövning av frågor om förvärvstillstånd.

I årets budgetproposition har jag föreslagit att ytterligare 80 milj. kr. skall tillföras detta treåriga program.

Medlen för åtgärderna disponeras av lantbruksstyrelsen som fördelar medlen på resp. län. Vissa medel avsätts för åtgärder som berör flera län samt för forskningsinsatser rörande norra Sverige. Vid dispositionen av medlen bör bl. a. beaktas de möjligheter till alternativ odling som finns i norra Sverige. Utöver de nu nämnda medlen disponerar lantbruksstyrelsen 30 milj. kr. som främst får användas för ett regionalt rationaliseringsstöd till jordbruket i norra Sverige.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i en skrivelse till regeringen föreslagit att medel anvisas för intensifierad försöks- och utvecklingsverksamhet på jordbrukets område. Kostnaderna för sådan verksamhet bör enligt min mening kunna täckas inom ramen för det särskilda åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen har också föreslagit att det s. k. tvåprissystemet inom mjölkproduktionen inte skall tillämpas i Norrbottens län. Beträffande detta förslag vill jag nämna att det för närvarande pågår en utvärdering av det s. k. tvåprissystemet för mjölk som nu prövas fram till den 1 juli 1988. Jag återkommer senare under våren till regeringen med förslag i denna fråga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i sin skrivelse till regeringen även tagit upp ytterligare ett antal förslag som på ett eller annat sätt berör jordbruksdepartementets område. Det gäller bl. a. förslag om utsättning av laxyngel i Kalix älv, byggande av renslaktanläggningar, renbetesinventering och ytterligare medel till det pågående ekologiprojektet i Övertorneå. Jag vill med anledning härav nämna att chefen för industridepartementet senare denna dag (bil. 8) kommer att föreslå bl. a. att länsstyrelsen skall tillföras särskilda medel för att bekosta åtgärder som har redovisats i nämnda skrivelse. Inom ramen för dessa medel får länsstyrelsen således möjligheter att genomföra bl. a. sådana projekt som jag här har nämnt.

Jag tar i det följande upp konkreta nya förslag till åtgärder inom de areella näringarna som föreslås under jordbruksdepartementets huvudtitel.

2 Skogsbruk

D 10. Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige

I prop. 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska åtgärder i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (bil. 3 s. 38) har jag under denna anslagsrubrik förordat att 22 milj. kr. anvisas för ett treårigt program för särskilda skogsvårdsinsatser i Västerbottens inland. I budgetpropositionen 1988 har jag vidare föreslagit att programmet kompletteras med ytterligare sammanlagt 21,6 milj. kr. (prop. 1987/88:100 bil. 11 s. 45).

Länsstyrelsen i Norrbottens län har föreslagit att de ordinarie skogsvårds- och skogsvägbidragen för länets del räknas upp.

För egen del föreslår jag att den försöksverksamhet som jag har förordat för Västerbottens läns inland utvidgas till Norrbottens län, i huvudsak dess inre och östra delar. I Norrbottens län har skogsindustrin problem med råvaruförsörjningen samtidigt som skogsförnyringen ställer särskilda krav på insatser och omsorg. För länets del bör anvisas sammanlagt 35

milj. kr. för tiden t. o. m. budgetåret 1990/91. Avsikten är att medlen skall användas på samma sätt som i Västerbottens län, nämligen för bidrag till skogsvårdsåtgärder och för rådgivning och service till skogsägarna, bl. a. upprättande av åtgärdsplaner. Den förstärkning av anslaget till skogsvägar som jag har förordat i budgetpropositionen 1988 bör kunna utnyttjas både för Västerbottensprogrammet och Norrbottensprogrammet. Dessutom kan jag nämna att chefen för arbetsmarknadsdepartementet senare denna dag kommer att föreslå ytterligare medel för beredskapsarbeten, bl. a. för skogsvägbyggande (bil. 6). Jag vill i sammanhanget erinra om den mycket stora återhållsamhet som gäller för skogsbruket i de fjällnära skogarna och som kommer till uttryck i föreskrifterna till skogsvårdslagen.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

3 Forskning

G 1. Sveriges lantbruksuniversitet

Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 437 500 000 kr.

Styrelsen för teknisk utveckling (STU) har på uppdrag av regeringen utarbetat ett förslag till program för att främja småskalig livsmedelsproduktion. Bl. a. föreslås ökade resurser till STU för teknikutveckling och till utbyggnad av den s. k. ALA-gruppen vid Sveriges lantbruksuniversitet. Särskilt behandlas frågan hur man utvecklar småskalig livsmedelsproduktion i norra Sverige.

Efter samråd med chefen för industridepartementet vill jag anmäla att vi avser att initiera en försöksverksamhet i enlighet med STU:s förslag i Norrbottens län inom en totalram av 5 milj. kr. Jag föreslår att 2 milj. kr. anvisas till lantbruksuniversitetet för att täcka bl. a. ALA-gruppens medverkan i projektet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges lantbruksuniversitet* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

4 Åtgärder för att främja turismen

Prop. 1987/88:86
Bilaga 5

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i skrivelse till regeringen den 8 januari 1988 redovisat ett underlag för särskilda insatser i Norrbottens län. Redovisningen omfattar även förslag på turismens område. Jag tar nu upp dessa förslag.

Enligt länsstyrelsen är det mot bakgrund av sysselsättningssituationen och de aviserade personalminskningarna vid de statliga företagen i länet nödvändigt med bl. a. fortsatta statliga insatser för att främja turismen. Länsstyrelsen redovisar att betydande investeringar har gjorts under 1980-talet i turistnäringen i Norrbotten. Bäckkapaciteten har ökat avsevärt. Mätt i antalet gästnätter har turistnäringen i länet haft en positiv utveckling. Under perioden 1978–1985 ökade antalet övernattningar med 45%. Lönsamheten är dock fortfarande låg.

Norrbottens turistråd har på uppdrag av länsstyrelsen utarbetat ett förslag till plan för turistnäringens utveckling i länet. Av planen framgår att turistnäringens framtid i hög grad är beroende av insatser på det infrastrukturella området främst inom områdena kommunikation, utbildning, produktutveckling och marknadsföring.

Turismen i Norrbotten bygger enligt länsstyrelsen i stor utsträckning på besökare från en närmarknad. Invånare i Norrbottens län och de tre övriga norrlandslänen svarar för hälften av gästnätterna. Mälardalen svarar för endast 4% av besöken. Nordnorge och Finland svarar för ca 38% resp. 3%.

Länsstyrelsens förslag till insatser omfattar bl. a. medel för en intensivare och långsiktig marknadsföring på marknaderna i Mälardalen och Finland samt riktade utbildningsinsatser för företagsledarna inom turistbranschen. Härutöver bedömer länsstyrelsen att de i kommunala handlingsprogram m. m. redovisade investeringarna i turist- och rekreationsanläggningar kan genomföras med ianspråktagande av det ordinarie regionalpolitiska stödet. Vissa investeringar förutsätter dock extra ordinära statliga insatser. Sådana investeringsobjekt är i olika omfattning utredda eller förberedda. Investeringsvolymen bedöms uppgå till över en halv miljard kronor. Bland de större projekten märks "Inlandsprojektet. Polar Zoo (Jokkmokk), Sverigeporten (Haparanda), Dundret (Gällivare), Arcus Camping (Luleå), Flygfält i Arvidsjaur, Polcirkeln (Arjeplog)". Vidare har jag erfarit att Kiruna sameförening har redovisat förslag med syftet att utveckla samiska turistaktiviteter.

Vissa bedömningar av turismen i Norrbottens län

Den statliga s. k. Rekreatjonsberedningen redovisade år 1983 i ett betänkande (SOU 1983:43) den utvecklingsplanering som genomförts för landets 25 primära rekreationsområden, däribland de två områdena i Norrbottens län, nämligen Abisko-Kebnekajse (Torneträskområdet) och Norrbottens skärgård. Stiftelsen Turismutveckling, till vars huvudmän bl. a. hör

Norrlandsfonden, redovisade i en rapport år 1985 turistnäringens utveckling i malmfältskommunerna. Rapporten utarbetades på uppdrag av Malmfältsdelegationen. I rapporten angavs att boendekapaciteten är koncentrerad till Kiruna och Gällivare tätorter samt Torneträskområdet. I dessa områden fanns ca 70% av kapaciteten.

Rekreationsberedningen underströk vikten av att konsolidera och vidareutveckla de befintliga turistorterna. Beredningen rekommenderade en återhållsamhet med investeringar i anläggningar som förutsätter långväga besökare, detta gällde särskilt Norrbottens skärgård. Med avseende på Torneträskområdet bedömde beredningen att en vid tidpunkten planerad utbyggnad syntes rimlig, men att beslut om större utbyggnader av boendanläggningar måste föregås av noggranna marknadsbedömningar.

Stiftelsen Turismutveckling bedömer malmfältskommunernas starka sidor på turistområdet vara den storslagna vildmarken, ren luft, rent vatten, rik fauna och flora, fisket och jakten, fjällen och närheten till havet på den norska sidan samt de välkända nationalparkerna. Därtill kommer enligt stiftelsen kulturen, både den samiska och nybyggarkulturen, samt industri-kulturen främst representerad av gruvorna. I dessa avseenden gjorde rekreationsberedningen liknande bedömningar. Enligt stiftelsens bedömning är även den turistiska infrastrukturen väl utbyggd. Av intresse bedöms även rymdverksamheten vid Esrange och institutet för rymdfysik (f. d. KGI) vara. Stiftelsen bedömer att boendanläggningarnas koncentration till ett fåtal relativt starka ägare och till tre starka geografiska centra utgör en styrka för den fortsatta utvecklingen av turismen.

Sveriges turistråd har i den rullande strukturplan för turism och rekreation i Sverige som på regeringens uppdrag utarbetats och redovisats under hösten 1987 prioriterat Torneträskområdet. I planen framhålls också Kiruna-Narvikområdets förutsättningar för turism. Läget så långt norrut och ändå så tillgängligt anses vara en unik tillgång. För en internationell marknad stämmer, enligt turistrådet, området väl överens med den profil som efterfrågas för exklusiva konferenser och belöningsresor med stora krav på sidoaktiviteter och upplevelser. Här finns en unik nomadkultur, världens största underjordsgruva (besöksvänlig), världens enda civila och neutrala rymdbas, en fantastisk fjällvärld med "Europas största nationalpark" och en infrastruktur som saknas på motsvarande breddgrader i övrigt runt jorden. Utgångsläget är således gynnsamt.

I dag saknas dock enligt strukturplanen mycket av den mottagningsapparat bl. a. i form av logianläggningar som krävs för en ökning av turismen i området.

Området Kiruna-Narvik kan enligt turistrådet bli ett starkt centrum för turismen på Nordkalotten. För att nå dit krävs enligt strukturplanen långsiktiga investeringar i främst anläggningar. Även här liksom i fallet med Åre-Sälen bör regionalpolitiken inriktas på att uppnå de effekter, som ett samordnat program för utveckling av turism, utbildning och kultur ger. Även stiftelsen Turismutveckling bedömer möjligheterna på ett liknande sätt och anför bl. a. att Nordkalotten i ännu högre grad kan bli Europas andningshål med ren luft och rent vatten.

De bedömningar av förutsättningarna för turism i Norrbotten som Sveriges turistråd gör kan jag i allt väsentligt ställa mig bakom. Turismen bör kunna vara en viktig del i en regionalpolitisk satsning. Tidigare utredningar av turism och rekreation i Norrbotten leder till bedömningen att länet från turistsynpunkt kan vara intressant för flera olika typer av besökare med relativt olika förutsättningar. Närmarknaden bestående av landets nordligaste län och Nordnorge är helt dominerande. Länsstyrelsen i Norrbottens län uttrycker tveksamhet till möjligheterna av en fortsatt turistisk expansion inom denna marknad. Liknande bedömningar har tidigare gjorts. Utvidgade marknader kan enligt länsstyrelsen finnas i mellersta Sverige – Mälardalen – och Finland. Enligt Sveriges turistråd torde de största förutsättningarna finnas på internationella fjärrmarknader och bland målgrupper som söker särskilda upplevelser. De bedömningar av turismens sammansättning, som ovan redovisats, kompletterar varandra. Flera marknader är således av intresse för Norrbottens län. Insatserna bör därför inriktas på att nå de olika grupper som redovisats.

Om turismen i Norrbottens län skall kunna utvecklas i de olika avseenden som nu berörts krävs enligt länsstyrelsen insatser både i fråga om utbyggnad av anläggningar samt för marknadsföring och utbildning. Länsstyrelsen föreslår att staten bidrar till en förstärkt turism i Norrbottens län. Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag (bil. 8) att föreslå att medel ställs till förfogande inom en särskild ram som länsstyrelsen får disponera. Jag förutsätter att de insatser länsstyrelsen anser vara motiverade behandlas i samråd med Norrbottens turistråd och Sveriges turistråd.

Jag övergår så till frågan om investeringar för turism. Som ovan redovisats finns en rad projekt planerade. Om turistsatsningen skall få avsedd effekt är det nödvändigt att en samlad bedömning av åtgärdernas betydelse kan göras. En sådan bedömning bör omfatta såväl investeringar som genomförs med samhälleligt stöd, som sådana som näringslivet självt svarar för.

Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag att föreslå att ytterligare medel anvisas till lokaliseringsbidrag m. m. Av dessa medel beräknar han att ca 125 milj. kr. skall komma till användning för särskilda projekt i Norrbottens län, bl. a. på turismens område.

I likhet med det förfarande som tidigare använts för att utveckla turismen i Jämtlands och Gotlands län förordar jag att en särskild förhandlare och tillika utredningsman utses med uppdrag att göra nödvändiga bedömningar. Uppdraget bör utgå från de bedömningar när det gäller den regionala utvecklingen i Norrbottens län som chefen för industridepartementet redovisat. Turismens möjligheter att bidra till en positiv utveckling bör analyseras förutsättningslöst. Erfarenheten visar att turistiska satsningar för att ge långsiktig sysselsättning måste utvecklas på de orter som har särskilda förutsättningar för turism. Detta leder till att en viss koncentration av satsningarna blir nödvändig. Förhandlaren bör ha detta som utgångspunkt för sitt arbete. En analys av olika tänkbara turistiska utvecklingsprojekt och av behovet av insatser i form av attraktioner, infrastruktur

och anläggningar m. m. bör också göras liksom en kartläggning av näringslivets intresse för investeringar i turism. Analysen bör vidare omfatta hur sådana investeringar kan samordnas med de samhälleliga för att åstadkomma helhetslösningar. Förhandlaren bör i dessa avseenden också kunna överväga och föreslå olika slags former för samarbete med näringslivet.

Den av mig föreslagna förhandlaren s arbetskommer att bli omfattande och kräva särskilda insatser. I uppdraget ingår bedömningar av såväl investeringsförslag på turistområdet som förslag om särskilda aktiviteter eller andra arrangemang samt bedömningar av tänkbara marknader, inkl. internationella marknadsanalyser. Samråd med en mängd intressenter inom och utom länet kommer att bli nödvändiga. Under perioden bör också viss försöksverksamhet, t. ex. försök med vissa turistarrangemangs marknadsmässiga attraktivitet, kunna genomföras. För särskilda utredningar, försöksverksamhet m. m. inom ramen för förhandlaren s uppdrag bedömer jag att 2 milj. kr. erfordras. Ett särskilt anslag bör anvisas för detta ändamål. Det är angeläget att utrednings- och förhandlingsarbetet genomförs skyndsamt. Jag avser därför att snart återkomma till regeringen med förslag om att tillkalla den särskilde förhandlaren. Förhandlaren bör redovisa sitt arbete kontinuerligt. Arbetet bör vara avslutat före utgången av september 1989. Det ankommer på regeringen att lämna närmare direktiv för förhandlaren s arbete.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har anfört rörande särskilda insatser för att utveckla turismen i Norrbottens län.

2. till *Vissa insatser för utveckling av turismen i Norrbottens län* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Thalén

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Tionde huvudtiteln

B. Arbetsmarknad m. m.

B 22. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Norrbottens län

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Norrbottens arbetsmarknadsutveckling

Det förbättrade konjunkturläget tillsammans med de sysselsättningspolitiska åtgärder som regeringen tidigare vidtagit har lett till en positiv sysselsättningsutveckling i Norrbottens län under 1980-talet.

Mellan de båda högkonjunkturåren 1980 och 1987 ökade antalet sysselsatta i länet från 126 000 till 129 000 personer eller med drygt 2%. Ökningen var störst i sektorerna offentlig förvaltning och andra tjänster samt handel, restaurang och hotell. Den ökade arbetskraftsefterfrågan har inneburit lägre arbetslöshet och ett färre antal personer sysselsatta i beredskapsarbete. Trots dessa positiva effekter och att en viss utjämning därigenom skett, var arbetslösheten i Norrbottens län under år 1987 mer än dubbelt så hög som i riket i övrigt. Samtidigt var arbetskraftsdeltagandet i länet 3% lägre än riksgenomsnittet.

Den strukturomvandling som under det senaste decenniet ägt rum inom svensk basindustri har drabbat Norrbottens län särskilt hårt genom kraftiga sysselsättningsminskningar i länets gruv-, stål-, och skogsindustrier. Sedan mitten av 1970-talet har antalet anställda i dessa halverats. Andelen anställda inom tillverkningsindustrin var under år 1986 drygt 5% lägre i Norrbottens län än i övriga riket, en andel som kommer att minska ytterligare genom de aviserade struktur- och rationaliseringsåtgärderna inom LKAB, SSAB och ASSI. Dessa tre företag har aviserat personalinskränkningar omfattande 2 200 anställda fram till år 1992. Huvuddelen av dem som berörs väntas dock lämna sina anställningar redan under de närmaste två åren. Friställningar av denna omfattning får även indirekt en negativ återverkan på den övriga sysselsättningen i länet. Detta gäller i högre grad i dag än under 1970-talet, då en förlust av arbetstillfällen inom industrin till

stor del kunde kompenseras genom nya arbeten inom den då kraftigt växande offentliga sektorn.

Jag anser att det mot denna bakgrund är nödvändigt med särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för att länets sysselsättningsutveckling även fortsättningsvis skall utvecklas i positiv riktning.

Innan jag går in på mina förslag om de arbetsmarknadspolitiska insatser som bör sättas in i Norrbottens län, vill jag kort nämna något om de tidigare insatser som gjorts genom riksdagens beslut med anledning av propositionen om utveckling i Norrbotten (prop. 1982/83:120, AU 29, rskr. 305). På det arbetsmarknadspolitiska området innebar propositionen åtgärder dels för att underlätta för den övertaliga personalen inom LKAB att få nya arbeten, dels för att stärka de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna i övriga delar av länet.

En särskild arbetsgrupp den s. k. Malmfältsdelegation inrättades för att lösa sysselsättningsfrågan för den då övertaliga personalen vid LKAB. Delegationens arbete har utvärderats av institutionen för nationalekonomi vid Umeå universitet. Av utvärderingen framgår bl. a. att delegationen hade som målsättning att skapa nya arbetstillfällen i regionen och främja den yrkesmässiga rörligheten. Detta innebar att delegationen i stor utsträckning satsade på utbildning vilket på sikt lett till fasta arbeten. Där emot användes flyttningsbidrag i mycket liten utsträckning. Delegationen stödde och initierade också en rad projekt som på lång sikt har inneburit fasta arbeten. De övertaliga vid LKAB som berörts av delegationens särskilda projekt fick fasta arbeten i större utsträckning än övriga övertaliga. Slutligen framgår av utvärderingen att det har varit en fördel att de resurser som anvisats inte bundits alltför hårt till resp. ändamål.

Förslag till åtgärder

I skrivelse den 7 januari 1988 har arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) lämnat förslag till arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Norrbottens län. De förslag som jag nu kommer att redovisa överensstämmer i stora delar med AMS förslag. Ytterligare ett antal skrivelser med förslag till åtgärder har kommit in från kommuner, organisationer och länsmyndigheter.

Mina förslag till arbetsmarknadspolitiska åtgärder syftar dels till att lindra och motverka de negativa effekterna av de nu aviserade neddragningarna, dels till att stödja en positiv sysselsättningsutveckling i länet på längre sikt. Genom dessa åtgärder och de åtgärder chefen för industridepartementet senare i dag (bil. 8) kommer att föreslå förbättras förutsättningarna för en god sysselsättningsutveckling i länet.

Åtgärderna skall vara ett tillskott till de åtgärder som normalt tilldelas länet. Det arbetsmarknadspolitiska program som jag kommer att föreslå är av bred karaktär och omfattar framför allt förstärkta resurser för utbildning, men också medel för sysselsättningsfrämjande insatser, främst rekryteringsstöd men även till beredskapsarbete. Vidare föreslår jag förstärkta resurser till individuella stödåtgärder såsom starta-eget bidraget, liksom åtgärder för arbetshandikappade. För att möjliggöra de förmedlingsintensiva insatser, som kommer att behövas för att möta personalinskränk-

ningarna, kommer jag att föreslå ett tillfälligt personaltillskott till arbetsförmedlingen i länet.

De föreslagna arbetsmarknadspolitiska insatserna, framför allt prioriteringen av utbildningsinsatser, har en starkt framåtsyftande karaktär. De måste därför i stor utsträckning ses i samband med övriga insatser på det regionalpolitiska området.

Jag föreslår således att de arbetsmarknadspolitiska insatserna i Norrbottens län förstärks utöver ordinarie åtgärder under perioden t. o. m. budgetåret 1990/91 på följande punkter.

Arbetsförmedling

Arbetsförmedlingen har i dag en väl utvecklad beredskap för att möta omedelbara problem som följer med friställningar även av mer betydande omfattning. De friställningar, som nu väntar i Norrbottens län, kommer emellertid att ställa så stora krav på intensiva förmedlingsinsatser att jag bedömer det nödvändigt att under en treårsperiod förstärka arbetsförmedlingens personalresurser. Dessa förstärkningar bör vara av en storleksordning som tillåter arbetsförmedlingen att lämna en god service till dem som blir berörda av friställningarna, utan att den behöver minska sin service till dem som redan i dag är anmälda som arbetslösa vid arbetsförmedlingen eller som utan att tillhöra de friställda kommer att anmäla sig där. Bl. a. bör personalförstärkningarna möjliggöra förmedlingsinsatser direkt ute på de berörda företagen. Jag bedömer behovet av förstärkta personalresurser till 30 årsarbetskrafter under en treårsperiod. Kostnaden härför beräknar jag till totalt 17,4 milj. kr.

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning är ett aktivt instrument för att underlätta strukturförändringar och förbättra produktionsförutsättningarna och medverkar härvid till att lösa de omställningsproblem som uppstår på arbetsmarknaden. Med tanke på omfattningen av de varslade personalinskränkningarna i länet är det därför av stor vikt att öka resurserna för arbetsmarknadsutbildningen. Behovet av utbildningsinsatser kommer att vara stort dels för att underlätta en ny anställning för många av dem som direkt berörs av varslen, dels för att långsiktigt främja utveckling och sysselsättning i länet. Merparten av utbildningsinsatserna bör göras inom ramen för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen. Jag har beräknat medelsbehovet för att förstärka den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen till 59 milj. kr. Vid min medelsberäkning har jag tagit hänsyn till det utbildningsbehov som finns med anledning av Sveriges Radios etablering av ett dotterföretag i Kiruna för uppbörd av TV-licenserna. Genom detta medeltillskott beräknar jag att ca 2000 personer kan få utbildning hos såväl AMU-gruppen som hos företaget och andra utbildningsanordnare.

Som ett led i regeringens mera långsiktiga satsning för att skapa ett livskraftigt näringsliv i Norrbotten bör även möjligheterna till utbildning i företaget förbättras. Det gäller framför allt utbildning i syfte att motverka

störningar i produktionen som beror på bristande yrkeskunskaper, s. k. flaskhalsutbildning. Men också utbildning i syfte att stärka ställningen för arbetstagare med kort eller föråldrad utbildning. Detta skall ses mot bakgrund av att länet har ett stort inslag av små företag vilka har begränsade möjligheter att själva anordna och bedriva utbildning. Genom den företagsinterna rörlighet som härigenom uppstår och de motprestationer som företagen åtar sig har denna åtgärd även gynnsamma effekter för de arbetslösa.

Jag föreslår därför att 30 milj. kr. bör tillföras länet för bidrag till utbildning i företag. Jag räknar med att ca 3 700 personer skall kunna få utbildning genom detta medelstillskott.

Sysselsättningsskapande åtgärder

För det s. k. starta-eget bidraget har Norrbottens län under innevarande budgetår tilldelats medel som motsvarar en omfattning av ca 200 bidrag per år. För att stärka stödet till nyföretagande och till personer med utvecklingsbara idéer, bör detta antal utökas med drygt 140 bidrag per år under en treårsperiod. Generellt gäller i dag att en arbetssökande måste vara arbetslös för att komma i åtnjutande av detta bidrag. För att ytterligare förbättra möjligheterna att utnyttja detta bidrag, föreslår jag att bidraget på försök t. o. m. budgetåret 1990/91 får användas i Norrbottens län även för personer som riskerar att bli arbetslösa. Jag föreslår dessutom att starta-eget bidraget i Norrbottens län under försöksperioden får beviljas arbetstagare som har arbete och inte löper risk att bli arbetslös, i de fall arbetsförmedlingen får återbesätta den plats som bidragstagaren lämnar med en arbetslös som är anmäld hos förmedlingen. Om arbetsförmedlingen i en sådan situation använder rekryteringsstöd bör detta endast få ske om den erbjudna platsen är en tillsvidareanställning. Detta kräver en ändring av nu gällande regler. Medelsbehovet för denna förstärkning av starta-eget bidraget beräknar jag till 23,6 milj. kr. Av dessa medel bör 250 000 kr. användas för en utvärdering.

De utvidgade möjligheterna att utnyttja starta-eget bidraget bör under försöksperioden även gälla bidrag som beviljas av de ordinarie medel för starta-eget bidraget som tilldelas länet.

För att underlätta för arbetsförmedlingen att placera dem som blir arbetslösa genom personalinskränkningarna i nya arbeten måste, enligt min mening, ytterligare medel tillföras för rekryteringsstöd. Jag beräknar medelsbehovet härför till 19,75 milj. kr.

De förstärkta arbetsmarknadspolitiska insatserna i Norrbottens län bör ges en främatsyftande inriktning som främjar förnyelsen av näringslivet. Även beredskapsarbete bör användas för detta syfte. Framför allt avser jag då beredskapsarbeten för att bl. a. förbättra tillgången till skogsvägar. Skogsvägsbyggandet har under senare år minskat kraftigt och den därmed på sikt försämrade tillgängligheten kan komma att medföra problem för skogsnäringen. I detta sammanhang vill jag erinra om vad chefen för jordbruksdepartementet har anfört i årets budgetproposition (prop. 1987/88:100 bil. 11) om att stöd till skogsbilvägar inte får beviljas om

vägprojektet påtagligt skadar särskilda värden bl. a. för naturvärden. Jag beräknar resurserna för anordnandet av beredskapsarbete till 20 milj. kr.

Prop. 1987/88:86
Bilaga 6

Insatser för de arbetshandikappade

Erfarenhetsmässigt vet vi att det bland dem som drabbas vid större friställningar även finns arbetstagare med olika slag av funktionsnedsättningar. Dessa har trots arbetsmarknadspolitiska insatser, svårt att finna nya arbeten på den reguljära arbetsmarknaden. Sådana svårigheter accentueras på en svag arbetsmarknad som den norrbottniska. För att stärka dessa personers möjlighet till fortsatt deltagande i arbetslivet föreslår jag att länsarbetsnämnden får förfoga över ytterligare platser med introduktions- och lönebidrag. Merparten bör avse det särskilda lönebidraget som utnyttjas vid anställning i den privata och kommunala sektorn och för vilket lönesubventionen till arbetsgivare utgår enligt en fallande skala. Nämnden bör kunna disponera 45 platser per år för introduktionsbidrag och 30 platser per år med särskilt lönebidrag. Jag har vidare räknat med ytterligare 15 platser hos allmännyttiga organisationer, med tillsättningen jämnt fördelad över treårsperioden. Kostnaderna för dessa förstärkningar beräknar jag till sammanlagt 24 milj. kr.

Jag bedömer också att det finns behov av vidare insatser för arbetshandikappade och föreslår att Formelprodukter, som ingår i Samhallgruppen, tillförs 20 platser. Kostnaden för dessa platser beräknar jag till totalt 6 milj. kr. för treårsperioden.

Särskilda jämställdhetsinsatser

Arbetsmarknaden i Norrbottens län är fortfarande starkt könsuppdelad. Andelen kvinnor inom jord- och skogsbruk liksom inom gruv- och tillverkningsindustri ligger under riksgenomsnittet. Svårigheterna för kvinnorna på arbetsmarknaden har bl. a. bidragit till en förhållandevis stor utflyttning från länet av framför allt unga kvinnor. Mot denna bakgrund finns det enligt min mening anledning att öka de ansträngningar som redan görs för att förbättra kvinnornas möjligheter på arbetsmarknaden i Norrbotten. Jag utgår från att de åtgärder som jag nu har föreslagit kommer att medverka till detta.

Jag vill vidare ta upp några mindre projekt som syftar till att bredda kvinnors utbildning och yrkesval. Sådana insatser är av särskilt intresse i ett län som Norrbotten med den starka betoning på traditionellt manliga arbeten som präglar arbetsmarknaden.

Stiftelsen Teknikens Hus har bildats av bl. a. samtliga norrbottenkommuner, högskolan i Luleå och företrädare för det privata näringslivet. Teknikens Hus är bl. a. en experimentverkstad som framför allt syftar till att ge barn och ungdom en lustfylld upplevelse av teknik och naturvetenskap liksom ett område för lek och upptäckter. Teknikens Hus har även en stark anknytning till högskolan i Luleå, som omfattar bl. a. teknisk utbildning och lärarutbildning. Denna kombination av teknisk utbildning, lärarutbildning och experimentverkstad ger enligt min mening goda förutsätt-

ningar för att bedriva den lärarutbildning och lärarfortbildning i naturvetenskap, teknik och matematik som Teknikens Hus avser att göra.

Utbildningen, som skall bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv, skall i första hand riktas mot de kvinnliga lärarna på grundskolans låg- och mellanstadium samt personal inom barnomsorgen. Avsikten är att dessa genom fördjupade kunskaper inte minst genom ett praktiskt och experimentellt arbetssätt skall kunna intressera sina elever för teknik, naturvetenskap och matematik. Erfarenheterna tyder på att ett tidigt grundlagt intresse inom dessa ämnesområden underlättar senare utbildnings- och yrkesval med en sådan inriktning.

För att framför allt stödja olika projekt vid Teknikens Hus vilka syftar till att bredda kvinnors utbildning och yrkesval föreslår jag att länsarbetsnämnden får disponera totalt 1 150 000 kr.

Vid högskolan i Luleå finns liksom vid övriga universitet i landet en förening vid namn Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning. Forumbildningarna har tillkommit för att stödja kvinnliga forskare och för att intressera fler kvinnor för forskarbanan. Forumorganisationerna får ett visst stöd över statsbudgeten.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har framhållit att det är angeläget att stödja forumbildningen vid högskolan i Luleå. Jag anser att högskolan med sin tekniska utbildning kan ha anledning att rikta särskild uppmärksamhet mot det förhållandet att mycket få kvinnor går vidare till forskarutbildning just inom teknisk fakultet. Jag delar därför länsstyrelsens uppfattning och föreslår att länsarbetsnämnden får disponera 500 000 kr. för sådana insatser som Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning initierar för att stödja och intressera kvinnor som väljer forskarutbildning inom teknisk fakultet.

Särskilda insatser i Arjeplogs kommun

De medel som riksdagen ställt till förfogande för det s. k. östra Norrbottenprojektet (prop. 1985/86:100 bil. 12, AU 11, rskr. 153), har i stor utsträckning utnyttjats för nytänkande och innovativa insatser i syfte att med utnyttjande av de arbetsmarknadspolitiska medlen söka skapa permanent sysselsättning i ett område med ett besvärligt sysselsättningsläge. Främjande av kompetensutveckling, köp av expertis och stöd till samordnade insatser bl. a. för marknadsföring åt småföretag har utgjort viktiga inslag i detta arbete. Erfarenheterna som hittills rapporterats från länet har varit goda och motiverar, enligt min mening, en ytterligare satsning. Länsstyrelsen i Norrbottens län har i en skrivelse den 8 januari 1988 föreslagit att en liknande satsning görs i Arjeplogsområdet. Jag delar länsstyrelsens uppfattning att Arjeplogs kommun bör kunna utgöra kärnan i en ny insats. För detta ändamål föreslår jag att totalt 15 milj. kr. anvisas att utnyttjas på samma sätt som de medel riksdagens tidigare anvisat för utvecklingsinsatser i östra Norrbotten. Av detta belopp bör 250 000 kr. användas för en utvärdering av de effekter som insatsen haft. Framför allt skall en sådan utvärdering beröra hur och i vilken utsträckning det har varit möjligt att

positivt påverka sysselsättningsutvecklingen samt belysa de samhällsekonomiska effekterna av insatserna.

De totala kostnaderna för mina förslag till arbetsmarknadspolitiska insatser i Norrbottens län uppgår till 216,4 milj. kr. för hela perioden t. o. m. budgetåret 1990/91. Medlen bör anvisas under ett särskilt reservationsanslag. Det bör ankomma på regeringen att vid behov göra omfördelningar av medlen för de föreslagna insatserna inom ramen för anslaget.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna den av mig föreslagna tidsbegränsade ändrade användningen av starta-eget bidraget i Norrbottens län,
2. godkänna den av mig föreslagna regeländringen i fråga om rekryteringsstöd i samband med starta-eget bidraget i Norrbottens län,
3. till *Arbetsmarknadspolitiska insatser i Norrbottens län* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 216 400 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Gustafsson

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Elfte huvudtiteln

D. Lantmäteriet

D 3. Landskapsinformation

Betydande insatser har under senare år gjorts för att etablera lantmäteri- och kartverksamhet i Norrbottens län. Produktionen av den ekonomiska kartan för Norrbottens län flyttades till en enhet i Luleå efter riksdagsbeslut år 1983 (prop. 1982/83:120 bil. 5, CU 29, rskr. 309). Samtidigt inrättades en enhet i Kiruna med uppgift att modernisera landets storskaliga registerkartor. I Luleå har också en produktion av vegetationskartor byggts upp. Genom riksdagens beslut år 1986 (prop. 1985/86:100 bil. 13, BoU 17, rskr. 169) inrättades i Kiruna en utvecklingsenhet med inriktning mot datorstödd tematisk kartläggning. Enheten skall bl. a. arbeta med framställning av den nya nationalatlasen som riksdagen beslutade om år 1987 (prop. 1986/87:100 bil. 13, BoU 12, rskr. 188). Samlokaliserad med denna enhet har också inrättats en utvecklingsenhet för centralnämnden för fastighetsdata (CFD).

Satsningarna i Norrbottens län inom lantmäteri- och kartområdet har varit framgångsrika och har bidragit till att skapa sysselsättning och att differentiera arbetsmarknaden i berörda orter. Jag anser det därför väl motiverat med en ytterligare satsning i länet inom detta område.

I årets budgetproposition (prop. 1987/88:100 bil. 13) redovisade jag ett förslag från statens lantmäteriverk om att bygga upp digitala databaser med grundläggande geografiska uppgifter om Sverige. Bakgrunden till verkets förslag är att den digitala teknikens utveckling har inneburit en ökad efterfrågan på information om landskapet lagrad i databaser. Till stor del är det fråga om uppgifter som finns på de allmänna kartorna. Jag ställde mig i budgetpropositionen positiv till att verket påbörjade uppbyggnaden av sådana databaser.

Jag föreslår nu att uppbyggnaden av digitala databaser med geografiska uppgifter om Sverige påskyndas. En enhet med uppgift att digitalisera information från de allmänna kartorna m. m. bör därför inrättas i Kiruna. De totala kostnaderna för att inrätta en sådan enhet beräknar jag till 10 milj. kr, varav hälften är avsedda för investeringar i utrustning. Övriga kostnader avser främst utbildning av personal samt drift av enheten i ett

inledande skede. Efter tre år skall enhetens verksamhet helt finansieras inom lantmäteriets ordinarie budget, dvs. med anslagsmedel eller med inkomster från uppdragsverksamhet. Jag beräknar att ca 15 personer kan få sysselsättning vid enheten.

I statsbudgeten för budgetåret 1987/88 har till Landskapsinformation anvisats ett ramanslag om 147 617 000 kr. Jag föreslår nu att anslaget tillförs 10 milj. kr. för att täcka lantmäteriverkets kostnader för att i Kiruna etablera en enhet för uppbyggnad av digitala databaser med grundläggande uppgifter om landskapet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Landskapsinformation* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett ramanslag om 10 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Peterson

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Tolfte huvudtiteln

Jag föreslår att medel inom industridepartementets område till de särskilda regionalpolitiska insatserna i Norrbottens län under littera C: Regional utveckling anvisas dels över reservationsanslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m., dels över två nya reservationsanslag: C 13. Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län, över vilket medel bör anvisas för åtgärder som skall beslutas av regeringen, och C 14. Särskilda regionalpolitiska medel till länsstyrelsen i Norrbottens län, över vilket medel bör anvisas för åtgärder som skall beslutas av länsstyrelsen.

Dessutom bör ytterligare medel för särskilda åtgärder i Norrbottens län anvisas över reservationsanslagen D 4. Statens gruvegendom: Prospektering m. m., F 1. Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling samt F 6. Nationell rymdverksamhet.

C. Regional utveckling

Regeringen har under budgetåret 1987/88 förelagt riksdagen följande förslag under littera C utöver vad riksdagen beslutat om i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

I förslag om tilläggsbudget I hemställde regeringen att riksdagen skulle godkänna att 25 milj. kr. på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. användes för kapitaltillskott till det regionala investmentbolaget Sorbinvest AB. Riksdagen beslöt den 16 december 1987 att godkänna detta förslag (prop. 1987/88:25 bil. 8, AU 12, rskr. 92).

I proposition 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland har regeringen föreslagit riksdagen

dels att medel till vissa näringslivsfrämjande insatser i Västerbottens läns inland, som regeringen aviserade i juni 1987, samt ytterligare 20 milj. kr. i lokaliseringsbidrag m. m., till företag i Borlänge kommun för beslut som fattas av statens industriverk och regeringen, skall anvisas över anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.,

dels att 100 milj. kr. i regionalpolitiskt stöd till ASEA AB:s planerade expansion i Ludvika skall anvisas över ett nytt anslag C 11. Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB,

samt dels att 140,5 milj. kr. för övriga insatser bör anvisas över ett nytt anslag C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

Prop. 1987/88:86
Bilaga 8

Riksdagen behandlar för närvarande dessa förslag.

C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 362 milj. kr.

Över detta anslag anvisas medel till följande ändamål:

- lokaliseringsbidrag beviljade av statens industriverk eller av regeringen efter den 1 juli 1984,
- offertstöd beviljade efter den 1 juli 1985,
- lån till privata regionala investmentbolag,
- kapitaltillskott m. m. till Stiftelsen Industricentra,
- viss administration av regionalpolitiskt stöd,
- eventuella medel för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter i Kiruna.

I proposition 1984/85:115 om regional utveckling och utjämning anmälde jag beträffande den regionalpolitiska stödverksamheten att jag räknade med att den skulle bedrivas med samma inriktning och i samma omfattning under fyraårsperioden 1985/86–1988/89. För de ändamål vartill medel anvisas över anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. räknade jag med ett årligt medelsbehov av 362 milj. kr. Riksdagen har sedermera beslutat anslå detta belopp för vart och ett av de tre budgetåren 1985/86 t. o. m. 1987/88.

Efterfrågan på lokaliseringsbidrag har bl. a. på grund av det goda konjunkturläget varit stor under de senaste åren. Bl. a. därför beslöt riksdagen att till Lokaliseringsbidrag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ytterligare 100 milj. kr. (prop. 1985/86:101 bil. 7, AU 9, rskr. 140).

Dessa 100 milj. kr. kommer dock, eftersom genomförandet av ett antal av de projekt till vilka medlen skulle utnyttjas har förskjutits framåt i tiden, att, efter riksdagens godkännande, användas till vissa åtgärder i Blekinge och Västerbottens läns inland som normalt inte kan stödjas med medel från detta anslag (prop. 1986/87:25 bil. 9, AU 9, rskr. 80, prop. 1987/88:25 bil. 8, AU 12, rskr. 92 och prop. 1987/88:64 bil. 5).

Härtill har regeringen, som jag nyss nämnt, föreslagit riksdagen att anvisa ytterligare 20 milj. kr. på anslaget i samband med att företag i Borlänge kommun t. o. m. utgången av år 1989 skall kunna erhålla regionalpolitiskt stöd (prop. 1987/88:64 bil. 5).

Den stora efterfrågan på regionalpolitiskt företagsstöd består fortfarande. Under budgetåret 1986/87 beviljades sålunda 586 företag stöd med sammanlagt 904,8 milj. kr., varav 640,6 milj. kr. i lokaliseringsbidrag, offertstöd, investeringsbidrag och regionalpolitiskt utvecklingskapital samt 264,2 milj. kr. i lokaliseringsslån. Den beräknade sysselsättningseffekten uppgår till 3 287 personer. Av nämnda belopp belastades detta anslag med 424,5 milj. kr., anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m., det

s. k. länsanslaget, med 216,1 milj. kr. och anslaget C 3. Lokaliseringslån med 264,2 milj. kr.

Under innevarande budgetår har regeringen och statens industriverk hittills beslutat om lokaliseringsbidrag och offertstöd för ca 270 milj. kr.

Boliden AB har hos regeringen ansökt om regionalpolitiskt stöd i samband med ett antal stora investeringsprojekt i bolagets gruvverksamhet. Regeringen har förklarat sig beredd att med bl. a. lokaliseringsbidrag medverka i finansieringen av vissa av dessa projekt.

I samband med utarbetandet av denna proposition om särskilda regionalpolitiska åtgärder i Norrbottens län har flera större projekt som uppfyller villkoren för lokaliseringsstöd aktualiserats.

Jag beräknar att det sammanlagda behovet av lokaliseringsbidrag och offertstöd för aktuella projekt i Norrbottens län uppgår till högst 125 milj. kr.

Jag anser att det för närvarande är synnerligen angeläget att ta till vara alla goda projekt som kan förverkligas i regionalpolitiskt utsatta regioner. Länsstyrelserna har på senare år erhållit kraftigt utökade medel för regional utveckling m. m., vilka kan användas bl. a. för lokaliserings- och investeringsbidrag. För beslut om lokaliseringsbidrag och offertstöd, som beviljas av statens industriverk och regeringen, beräknar jag, inklusive de nämnda projekten i Norrbottens län, ett sammanlagt behov av medelstillskott av 440 milj. kr., varav högst 40 milj. kr. för offertstöd.

Den höga efterfrågan på regionalpolitiskt stöd och angelägenheten av att ta tillvara alla goda projekt har medfört att det tillgängliga anslagsutrymmet för nya beslut om lokaliseringsbidrag för närvarande är i det närmaste förbrukat. Jag avser därför under våren 1988 att, i avvaktan på riksdagens ställningstagande, i vissa fall föreslå regeringen att besluta om lokaliseringsbidrag under förutsättning att riksdagen senare ställer medel till förfogande i enlighet med vad jag nu har förordat.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lokaliseringsbidrag m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 440 000 000 kr.

C 13. Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag föreslår att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 för följande åtgärder. De delbelopp som jag redovisar bör ses som riktvärden.

För att förstärka *forsknings- och utvecklingsmiljön* i Luleå har jag beräknat sammanlagt 111 milj. kr. att disponeras under en treårsperiod. Jag har därvid beräknat medel för utvecklingsstöd till stiftelsen Aurorum, stöd till

fyra forsknings- och utvecklingsprojekt inom angelägna områden, samt stöd till att uppföra en teknikby i anslutning till högskolan.

Stiftelsen Aurorum har karaktären av en paraplyorganisation för den forsknings- och utvecklingsmiljö som håller på att utvecklas med högskolan i Luleå som kompetensbas. Förutom högskolan består Aurorummiljön för närvarande av Centrum för teknologibaserad affärsverksamhet (Centek), stiftelsen Cold Tech, institutet för verkstadsteknisk forskning (IVF), Norrbottens Forskningsråd, Teknikens Hus och Teknikbyn. Stiftelsen Aurorums uppgifter är bl. a. att bistå de olika organisationerna i utvecklingsarbetet, att marknadsföra Aurorummiljön och att planera verksamheten i Teknikbyn. För bidrag till stiftelsens utvecklingsarbete har jag beräknat högst 3 milj. kr.

Statsrådet Göransson har tidigare (bil. 4) föreslagit en kraftig utbyggnad av forskningsorganisationen vid högskolan i Luleå. Under det nu föreslagna anslaget har jag beräknat medel för vissa insatser i anslutning till högskolans verksamhet till sammanlagt högst 38 milj. kr. Jag har därvid beräknat medel till högskolan för arbetet inom ramen för stiftelsen Cold Tech med teknik i kallt klimat. Jag har vidare beräknat medel till uppbyggnad av ett centrum för produktionsteknik vid högskolan samt medel för utrustning vid ett centrum för fiberarmerade polymermaterial. Jag återkommer till verksamheten vid det senare centret under anslaget F 1. Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling. Slutligen har jag beräknat medel till forsknings- och utvecklingsprojekt inom keramområdet vid institutet för verkstadsteknisk forskning. En del av dessa medel bör avsättas för vidareutveckling av kommersiellt intressanta projekt.

För stöd till utveckling av teknikbyn i anslutning till högskolan i Luleå har jag beräknat högst 70 milj. kr. I teknikbyn skall utvecklingsinriktade företag med högteknologisk profil ges möjlighet att hyra lokaler. På sikt innebär detta att högteknologiska företag samlokaliseras vid högskolan och därigenom ytterligare höjer kompetensbasen vid och i anslutning till högskolan. Länet får på detta sätt dels en resurs som på nationell nivå torde bli mycket attraktiv för lokalisering av forsknings- och utvecklingsverksamhet, dels en utvecklingspotential som ökar förutsättningarna för sysselsättningseffekter i övriga delar av länet.

För *teknikspridningsprojekt* har jag beräknat högst 10 milj. kr. för en treårsperiod. Statens industriverk, styrelsen för teknisk utveckling, skolöverstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet har på regeringens uppdrag gjort en samlad redovisning och bedömning av de teknikspridningsprogram som utarbetats i länen. Verken konstaterar att norra Sveriges inland är den region som har de svåraste förutsättningarna för en effektiv teknik- och kunskapsspridning. Samtidigt är behoven av näringslivsutveckling och förnyelsearbete stora.

Det är med hänsyn till de speciella förutsättningarna i inlandet, bl. a. den glesa Ortsstrukturen, enligt min mening nödvändigt att pröva nya och okonventionella former för teknik- och kunskapsspridning. De företagsinriktade teknikspridningsåtgärderna bör t. ex. kunna samordnas med vissa av de utbildningsinsatser som statsrådet Göransson tidigare har föreslagit

(bil 4). Detta innebär samma inriktning av insatserna som de jag föreslog i propositionen om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88: 64).

För ett *utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i Norrbottens län* har jag beräknat högst 10 milj. kr. för en treårsperiod. Sysselsättningsutvecklingen i de båda branscherna har varit ogynnsam under 1980-talet. Investeringsnivån är lägre än i övriga landet och en betydande andel av företagen har låg produktivitet. Statens industriverk har tillsammans med utvecklingsfonderna och länsstyrelserna i Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och i samråd med företrädare för branscherna utarbetat förslag till utvecklingsinsatser för såväl sågverks- som trämanufakturindustrin. Syftet är att öka vidare-förädlingsgrad, produktivitet och lönsamhet i företagen. Därmed kan sys-selsättningsutvecklingen förbättras. De behov av åtgärder som redovisas avser bl. a. utbildning, produkt- och marknadsutveckling, forskning och utvecklingsarbete m. m. Berörda företag förutsätts svara för viss del av kostnaderna för olika insatser. Motivet är således detsamma som för de förslag till insatser som jag redovisade i propositionen om särskilda regio-nalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland (prop. 1987/88:64) för insatser i dessa branscher i Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

För *särskilda utvecklingsinsatser för näringslivet i Kiruna, Gällivare och Kalix kommuner* har jag beräknat högst 27 milj. kr. Dessa tre kommuner är de som, förutom Luleå kommun, drabbas hårdast av de neddrag-ningar som planeras vid LKAB, SSAB och ASSI. Medel bör nu avsättas för att förstärka de tidigare vidtagna åtgärderna för att minska dessa kommuners beroende av basindustrierna. Åtgärderna bör bl. a. inriktas på att utveckla de befintliga företagen men även på att förbättra förutsättning-arna för nyetableringar.

En viktig resurs för att utveckla de små och medelstora företagen i länet är tillgången på *riskkapital*. I Norrbottens län verkar ett antal aktiebolag som har till ändamål att finansiera och/eller inicha aktier eller andelar i andra främst mindre och medelstora företag.

Ett av dessa bolag är Malmfältens Finans AB. Bolaget ägs av dels ett antal storföretag, dels ett antal småföretag i främst Malmfältens. Ägarna har tillskjutit sammanlagt 13 milj. kr. till bolaget. Vid bildandet år 1983 tillsköt staten 50 milj. kr. som bundet kapital till bolaget. Malmfältens Finans AB verkar framför allt i malmfältskommunerna. Även om staten inte är aktie-ägare gäller att staten har visst avkastningskrav på bolaget.

Ett annat bolag av detta slag är Bothnia Invest AB som har till syfte att, främst inom Norrbottens län, tillföra små och medelstora företag kapital och företagsledningskunnsande. Bothnia Invest AB är liksom Malmfältens Finans AB privatägt. Bolaget erhöll år 1984 ett statligt lån på 8 milj. kr.

I sammanhanget vill jag också nämna det av Procordia AB ägda bolaget Cordinor AB, som äger aktier i företag i Norrbottens län t. ex. Isolamin AB, Kiruna Truck AB m. fl. bolag.

Det förs sedan en tid överläggningar mellan dessa finans- och invest-mentbolag och deras ägare i syfte att samordna resurserna helt eller delvis.

Enligt min mening skulle det vara ändamålsenligt med en större samordning av de resurser som finns i Norrbottens län och som har i huvudsak samma ändamål.

Jag vill i detta sammanhang också ta upp verksamheten vid den av staten helägda Stiftelsen Administrativ Produktion i Malmfälten (APM). Stiftelsen bedriver projekt med syfte att skapa arbetstillfällen inom administrativ tjänsteproduktion i Malmfälten. Det skulle enligt min mening förstärka den verksamhet som stiftelsen bedriver om den samordnades med de verksamheter de nämnda investmentbolagen bedriver. Jag avser därför att initiera förhandlingar om detta.

Jag förordar att 30 milj. kr. anslås för att förstärka tillgången på riskkapital i Norrbottens län.

När det gäller villkoren för ett statligt deltagande i ett eventuellt samordnat investment- och utvecklingsbolag pågår, som jag nämnt, fortfarande överläggningar mellan berörda parter och det är för dagen för tidigt att ange hur en slutlig uppgörelse kan komma att se ut. Under alla förhållanden bör staten ha såväl ett rimligt avkastningskrav som insyn och inflytande i verksamheten. Givetvis bör vid en eventuell samordning av resurserna tillses att dessa också fortsättningsvis kommer malmfältskommunerna till del. Ett särskilt ansvar finns nämligen för att åstadkomma en breddning av näringslivet i dessa kommuner. Jag förordar att regeringen bemyndigas besluta om villkoren för statens deltagande. I detta bör ingå att regeringen också bör kunna besluta om ändamålsenliga förändringar i villkoren för tidigare stöd från statens sida.

FFV Aerotech är ett affärsområde inom *affärsverket FFV*. Affärsområdet utför underhållsarbeten åt det svenska försvaret men bedriver också omfattande konsultverksamhet inom underhålls- och elektronikområdet. FFV Aerotech avser att etablera viss verksamhet i Norrbottens län med inriktning på bl. a. service- och kalibreringstjänster till elektronikindustrin samt till militära förband. Inom en femårsperiod beräknas verksamheten sysselsätta ett tiotal personer. För investerings- och utvecklingskostnader i samband med denna etablering har jag beräknat högst 5 milj. kr.

Generellt bör gälla att regeringen beslutar om formerna och villkoren för de åtgärder jag föreslagit under anslaget C 13. Det bör, i enlighet med vad jag sade inledningsvis, vara möjligt för regeringen att vid behov kunna göra vissa mindre omfördelningar av medlen för nämnda insatser inom ramen för anslaget.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 193 000 000 kr.
2. bemyndiga regeringen att besluta om villkoren för stöd till utvecklings- och investmentbolag i Norrbottens län i enlighet med vad jag har anfört.

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag föreslår att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 för följande åtgärder.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i sin skrivelse till regeringen den 8 januari 1988 redovisat ett stort antal förslag till åtgärder som långsiktigt skulle kunna stärka sysselsättningen i länet. Förslagen har olika grad av konkretisering. Flera av förslagen kräver ytterligare bearbetning. Huvuddelen av de föreslagna åtgärderna förutsätter helt eller delvis finansiering utanför ordinarie stödformer och anslagsramar.

Länsstyrelsen föreslår att medel för sysselsättningsfrämjande åtgärder ställs till länsstyrelsens förfogande så att projekt successivt kan preciseras och genomföras. Länsstyrelsen uttalar mycket positiva erfarenheter av det hittillsvarande arbetssättet med medelsramar för stöd till särskilda insatser i länet. Länsstyrelsen har, som tidigare nämnts, i en särskild rapport redovisat hur de 200 milj. kronorna för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län som anvisades år 1983 har använts (prop. 1982/83:120, AU 24, rskr.305).

Jag delar länsstyrelsens uppfattning om att arbetssättet med medel för särskilda insatser i Norrbotten fungerat väl. Arbetssättet medger ett aktivt och smidigt projekt- och utvecklingsarbete. Samtidigt ger det möjlighet till överblick och samordning.

Jag förordar mot denna bakgrund att 100 milj. kr. anvisas till länsstyrelsen i Norrbottens län för särskilda regionalpolitiska insatser i länet. Medel från detta anslag skall kunna lämnas till regionalpolitiskt angelägna projekt i länet. Medlen skall vara ett komplement till ordinarie stödformer inom t. ex. regional-, industri-, arbetsmarknads- och energipolitiken samt inom politiken för de areella näringarna. Från anslaget bör även projekt som är av samnordisk karaktär kunna stödjas.

Länsstyrelsen kommer med hjälp av ett sådant anslag att få avsevärt förbättrade möjligheter att driva ett mer planerat och långsiktigt utvecklingsarbete än vad som nu är möjligt. De organisatoriska förutsättningarna härför har också förbättrats i och med försöksverksamheten med en samordnad länsförvaltning i Norrbottens län. Ett sådant anslag bör också medverka till ett fördjupat samarbete mellan länsstyrelsen och övriga som är engagerade i utvecklingsarbetet såsom kommuner, näringsliv, högskolan, forskningsinstitutioner, Norrlandsfonden, den regionala utvecklingsfonden och övriga länsmyndigheter. Länsstyrelsen får med ett sådant anslag därmed ökade möjligheter att medverka till en positiv utveckling i hela länet.

Flera av de förslag som länsstyrelsen prioriterat i sin skrivelse den 8 januari 1988 bör kunna genomföras med medel från detta anslag. Ett prioriterat område är utbildnings- och rådgivningsinsatser för länets småföretag. Medel från detta anslag bör anvisas utvecklingsfonden för sådana åtgärder. Andra åtgärder som länsstyrelsen prioriterat är bl. a. utvecklingen av fisket, insatser för rennäringen, resurser för marknadsföring och

utbildning för turistnäringen, utveckling av inhemska fasta bränslen, ekologiprojektet i Övertorneå, etablering av s. k. lokalkontor på vissa orter i länet, regional och lokal kulturverksamhet samt teknikutvecklingsprogram. Vad gäller kulturverksamhet vill jag erinra om vad statsrådet Göransson tidigare idag (bil. 4) anfört om kulturens roll i ett regionalt utvecklingsperspektiv och inriktningen av kulturprojekt som syftar till att medverka i ett lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Det ankommer på länsstyrelsen att besluta hur medlen skall användas för bl. a. nu nämnda åtgärder.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda regionalpolitiska medel till länsstyrelsen i Norrbottens län* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

D 4. Statens gruvegendom: Prospektering m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 43 414 000 kr.

Gruvnäringen har stor ekonomisk betydelse i Norrbottens län. För att skapa förutsättningar för utveckling och förnyelse inom gruv- och mineralindustrin görs betydande statliga satsningar på nyckelområdena prospektering, grundläggande geologisk kartering samt forskning och utvecklingsarbete.

Sedan år 1982 har sammanlagt ca 181 milj. kr. av statliga medel tillförts prospekteringsprojekt i Norrbottens län. Beloppet omfattar dels den prospektering som sker genom nämnden för statens gruvegendom (NSG), dels det prospekteringsstöd som lämnas från det särskilda statliga programmet för utökad prospektering m. m. på 300 milj. kr. som inrättades år 1983 (prop. 1982/83:50 bil. 6, NU 18, rskr. 111). Programmet, som avser hela landet, har senare förlängts med tre år och utökats med 96 milj. kr. (prop. 1986/87:74, NU 32, rskr. 370). NSG svarar för administrationen av programmet.

Av de hittillsvarande statliga insatserna för prospektering i Norrbottens län kommer ca 86,6 milj. kr. från det särskilda stödprogrammet. Regeringen har nyligen fattat beslut om prospekteringsprogrammets sjätte etapp, varvid 9,6 milj. kr. fördelats till olika prospekteringsprojekt i Norrbottens län. De sammanlagda medlen till projekt i länet motsvarar ca 38 % av de medel som nu beviljats för prospektering i landet.

Utöver nyss redovisade programmedel har NSG sedan år 1982 använt ca 66 milj. kr. av egna anslagsmedel till prospekteringsprojekt i Norrbottens län. NSG har även genom andra statliga medel finansierat prospektering i länet i en omfattning av ca 28 milj. kr. sedan år 1982.

NSG och LKAB har hittills dominerat prospekteringsverksamheten i Norrbottens län. LKAB:s sammanlagda insatser sedan år 1982 uppgår till

ca 183 milj. kr., varav ca 33 milj. kr. finansierats från det statliga prospekteringsprogrammet.

I fråga om geologisk kartering kan följande insatser nämnas. Inom ramen för det samnordiska Nordkalottprojektet har Sverige av statliga medel tillfört sammanlagt ca 24 milj. kr. t. o. m. år 1986. Som ett resultat av detta projekt anses nu området norr om 66:e breddgraden i Norden, dvs. bl. a. huvuddelen av Norrbottens län, ha ett geovetenskapligt basmaterial lämpat för bl. a. prospektering som är ett av de mest omfattande och kompletta för ett område av motsvarande storleksordning.

Från de två senaste etapperna av programmet för utökad prospektering m. m. har Sveriges geologiska undersökning (SGU) erhållit sammanlagt 5,3 milj. kr. för ett projekt avseende s. k. digitalisering av geologisk information från Norrbottens län.

På forsknings- och utvecklingssidan har nyligen det omfattande projektet "Gruvteknik 2000" startats. Sammanlagt 350 milj. kr. kommer att investeras i projektet under de närmaste fem åren. Projektet är gemensamt för staten, gruvbolagen och gruvutrustningsindustrin, varav staten tillför 50 milj. kr. via styrelsen för teknisk utveckling (STU). Avsikten är främst att utveckla nya brytningsmetoder men projektet kommer även att inriktas på produktutveckling. Projektet kommer att innebära en avsevärd stimulans för Luleå-regionen genom att högskolan kommer att engageras i samtliga delar av utvecklingsprogrammet.

NSG har sedan år 1984 genomfört undersökningar rörande malmbildning och malmförekomster i s. k. grönstensmiljö i Norrbottens län. Prospekteringen har givit indikationer på att det område som har de bästa förutsättningarna för att påträffa malm av ekonomisk betydelse är Pahtohavare, ca 9 km söder om Kiruna. Ursprungligen avsåg undersökningarna eventuella fyndigheter av koppar. Sedan år 1985 har dock prospekteringen inriktats på guldförekomster. I hela området har hittills fyra s. k. malmförande lägen påvisats och i den centrala delen av området har ca 1,5 milj. ton malm indikerats med goda halter av koppar och guld.

NSG har hittills avsatt ca 23 milj. kr. av främst egna anslagsmedel för undersökningarna i Pahtohavare. De fortsatta undersökningarna, med syfte att kartlägga Pahtohavare-området, måste enligt NSG inriktas på att söka efter ytterligare s. k. dagbrottspositioner, med tillräckligt stort malmtonnage och med metallhalter av ekonomisk betydelse. Förutsättningarna för att hitta fyndigheter av dagbrottskaraktär bedöms som goda. Kommande borrhingsarbeten bör ske koncentrerat i tiden för att snabbare ta fram ett underlag som möjliggör beslut om en eventuell gruvbrytning i området. Kostnaderna för den koncentrerade insatsen är beräknade till 10 milj. kr. Jag anser att NSG bör ges möjlighet att genomföra denna insats och förordar att det angivna beloppet anvisas på tilläggsbudget för budgetåret 1987/88.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens gruvegendom: Prospektering m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

F. Teknisk utveckling m. m.

Prop. 1987/88:86
Bilaga 8

F 1. Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 726 800 000 kr.

Över detta anslag anvisas medel till följande ändamål:

- programverksamheten vid styrelsen för teknisk utveckling (STU)
- verksamhet vid delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI).

Asea Brown Boveri AB har föreslagit att bolaget tillsammans med staten bildar ett centrum för fiberarmerade polymermaterial med lokalisering till Piteå. Diskussioner har förts med högskolan i Luleå som ställer sig positiv till förslaget. Vidare är Piteå kommun och länsstyrelsen i Norrbottens län positiva till den föreslagna verksamheten som innebär att länet befäster och förstärker sina förutsättningar för industriell verksamhet inom en högteknologisk bransch med stor tillväxtpotential.

Asea Brown Boveri AB har förklarat sig berett att finansiera verksamhet vid centret med 5 milj. kr. per år förutsatt att staten skjuter till motsvarande belopp.

Jag anser att ett sådant centrum har förutsättningar att på sikt få en mycket stor inverkan på regionen när det gäller att skapa nya arbetstillfällen vad gäller industriell verksamhet inom fiberarmerade polymermaterial. Statsrådet Göransson har tidigare föreslagit en förstärkning av forskningen inom området vid högskolan i Luleå. Jag har tidigare beräknat medel för utrustning vid centret. Jag föreslår nu att 5 milj. kr. anvisas för kollektiv forskning och utveckling vid det föreslagna centret för fiberarmerade polymermaterial. Jag återkommer i budgetpropositionen till den långsiktiga finansieringen av denna verksamhet. Kollektiv forskning innebär samverkan inom en bransch eller annan grupp av företag kring ett gemensamt forskningsprogram. Formerna för detta kan variera. Det bör ankomma på regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, STU, att träffa överenskommelse med berörda intressenter i vilka former samverkan bör bedrivas, och att i övrigt företräda staten i dessa frågor.

Jag vill understryka att även andra företag, som har intresse av detta forskningscentrum, bör kunna beredas möjlighet att delta.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

F 6. Nationell rymdverksamhet

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 35 020 000 kr.

Över anslaget anvisas medel för följande ändamål:

- Ett med svensk rymdindustri samfinansierat program som syftar till att stärka rymdindustrins internationella konkurrenskraft.
- Övrig nationell rymdverksamhet, främst på fjärranalysområdet.

För att säkerställa och vidareutveckla den rymdanknutna verksamheten i Kiruna-regionen förordar jag att särskilda medel anvisas av de skäl jag nu kommer att redovisa.

I Kiruna och på det närbelägna skjutfältet Esrange bedrivs sedan många år en omfattande rymdverksamhet. På Esrange bedriver det statligt ägda Svenska rymdaktiebolaget (Rymdbolaget) verksamhet dels i form av sond-raketuppskjutningar och uppsändning av ballonger, dels i form av kontroll och nedtagning av data från satelliter i banor över polerna. I Kiruna finns Satellitbild i Kiruna AB (Satellitbild – ett dotterbolag till Rymdbolaget), som arkiverar och förädlar data från fjärranalysatelliter samt säljer härur framtagna produkter.

Totalt är ca 200 personer sysselsatta med rymdanknuten verksamhet i Kiruna-regionen. Rymdverksamheten är under expansion vid såväl Rymdbolaget och Satellitbild som vid institutet för rymdfysik i Kiruna. Goda effekter av tidigare insatser i Kiruna-området har kunnat konstateras. Bl. a. har en betydande kartografisk verksamhet med koppling till Satellitbild utvecklats. Chefen för bostadsdepartementet har tidigare idag (bil. 7) föreslagit en utvidgning av denna del av lantmäteriverkets verksamhet i Kiruna.

En hörnsten i verksamheten vid Satellitbild utgörs av hantering av data från den första SPOT-satelliten, som utvecklats i samarbete mellan Frankrike, Sverige och Belgien. Verksamheten avser lagring, bearbetning och marknadsföring av bildinformation. Företaget Spot Image i Frankrike har liknande och kompletterande uppgifter. Rymdbolaget äger en majoritetsandel om drygt 90 % av Satellitbild och en minoritetsandel om 6 % av Spot Image. Spot Image och det franska nationella rymdorganet CNES är minoritetsdelägare i Satellitbild. Såväl Satellitbilds som Spot Images verksamhet har drabbats av dels att uppsändningen av den första SPOT-satelliten försenades kraftigt, dels att satelliten på grund av brister i de tekniska funktionerna endast levererar data med hälften av planerad kapacitet. För Satellitbild har detta inneburit att den ekonomiska ersättningen från den franska samarbetsparten blivit väsentligt mindre än vad som ursprungligen budgeterats. Detta intäktsbortfall har försämrat bolagets finansiella situation. För år 1988 förutses dock ett positivt rörelseresultat.

Min bedömning är att fjärranalysverksamheten på sikt har förutsättningar att drivas på kommersiell grund. Regeringen har av detta skäl godkänt ett avtal med Frankrike om samarbete avseende utveckling av ytterligare fyra SPOT-satelliter. Dessa bedöms trygga tillgången på data för Satellitbild för en period som sträcker sig över sekelskiftet. Den andra SPOT-satelliten beräknas skjutas upp i början av år 1989.

För att göra det möjligt för Rymdbolaget att utveckla verksamheten vid Satellitbild bedömer jag att 12 milj. kr. bör tillföras Rymdbolaget som aktieägartillskott.

Rymdbolaget har studerat möjligheten av att med intressenter i För-

bundsrepubliken Tyskland genomföra ett projekt angående uppskjutningar av sondraketer till hög höjd. Projektet kallas Long Duration Sounding Rockets (LDSR). Det innebär bl. a. att en ny typ av sondraket utvecklas och att nödvändig infrastruktur vid Esrange byggs upp. En utveckling av nu nämnt slag bidrar till att trygga sysselsättningen vid Esrange på längre sikt. Projektet kan förväntas öka sysselsättningen med 5–10 personer. Jag bedömer att det totala investeringsbehovet för att etablera LDSR uppgår till ca 20 milj. kr. Därav bör bolaget svara för 7 milj. kr. och staten för 13 milj. kr.

Sedan några år bedrivs i Kiruna utbildning på rymdområdet. Denna omfattar dels en påbyggnadsutbildning i fjärranalysteknik i regi av Chalmers tekniska högskola, dels en nordisk "Sommarskola" i samarbete mellan Rymdbolaget och Tromsø Universitet och Telemetristation. Dessa utbildningar utnyttjar tekniska faciliteter och personal vid Rymdbolaget och Satellitbild.

Rymdbolaget har tagit fram ett förslag om mer praktiskt inriktad utbildning i användning av satellitbilder och geografiska informationssystem. Förslaget utgår från de behov som finns dels nationellt hos företag och myndigheter som utnyttjar information framtagen med satellitteknik, dels internationellt hos användare i tredje världen i samband med kartering och prospektering. Avsikten är att verksamheten skall utvecklas i samråd med berörda intressenter som statens planverk, statens lantmäteriverk, länsstyrelser, Svenska Kommunförbundet, beredningen för internationellt tekniskt samarbete (BITS) och styrelsen för internationell utveckling (SIDA).

Jag bedömer projektet vara intressant och förordar att det läggs till grund för en begränsad försöksverksamhet. Projektets vidare utveckling bör vara beroende av den efterfrågan som utbildningen möter. Sedan organisation och ansvar för utbildningens genomförande klarlagts bör för denna anvisas 3 milj. kr.

Jag föreslår således att ytterligare sammanlagt 28 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget för budgetåret 1987/88.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Nationell rymdverksamhet* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 28 000 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1988

Föredragande: statsrådet Dahl

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m.

Fjortonde huvudtiteln

De åtgärder inom miljö- och energidepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1987/88 som jag föreslår i det följande avser upprustning m. m. av det statliga ledsystemet i fjällområdet.

Jag vill också erinra om att chefen för industridepartementet i sin anmälan till denna proposition bl. a. föreslagit att länsstyrelsen i Norrbottens län skall tillföras särskilda medel bl. a. för att kunna genomföra vissa åtgärder som länsstyrelsen föreslagit i sin skrivelse till regeringen den 8 januari 1988. Inom ramen för dessa särskilda medel får länsstyrelsen således möjlighet att genomföra åtgärder avseende bl. a. utveckling av inhemska fasta bränslen och ekologiprojektet i Övertorneå. Det ankommer dock på länsstyrelsen att besluta om vilka åtgärder som bör genomföras.

B. Miljö

B 8. Vård av naturreservat m. m.

Vandringsleder m. m. i fjällen

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 47,3 milj. kr. Över detta anslag anvisas medel för att bl. a. bekosta det statliga ledsystemet i fjällen. Naturvårdsverket är huvudman för ledsystemet med dess många raststugor och vindskydd.

Betydande insatser för underhåll och utbyggnad av ledsystemet har tidigare kunnat göras genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, främst beredskapsarbeten. En ändrad inriktning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har inneburit att de beredskapsmedel som anvisats för här berörda ändamål har minskat. Detta har medfört att planerade underhålls- och nybyggnadsåtgärder inom det statliga ledsystemet i fjällen inte har kunnat genomföras i den utsträckning som naturvårdsverket ansett önskvärt.

Naturvårdsverket och länsstyrelsen i Norrbottens län har redovisat förslag till projekt för upprustning och underhåll av vandringsleder samt upprustning eller uppförande av rastskydd och övernattningsstugor m. m. Norrbottens län tilldrar sig ett allt större intresse som turistområde. Inte minst gäller detta fjällvärlden, där vandrings- och naturturismen har stor betydelse. Leder och raststugor har därför anlagts som tillgodosör fjällsä-

kerhetens krav med beaktande av bevarandeintressena och rennäringens intressen. Ökad turism i fjällen ger också fjällkommunerna ett värdefullt bidrag till kommuninvånarnas försörjning.

Det är enligt min mening angeläget att ta till vara de möjligheter som finns att genom insatser inom naturområden främja utvecklingen i Norrbottens inland. Särskilda medel bör nu anvisas för upprustning av leder m. m. i det statliga ledsystemet i fjällvärlden inom Norrbottens län. Jag beräknar sammanlagt 10 milj. kr. för sådana åtgärder. Medlen bör få disponeras t. o. m. budgetåret 1990/91.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Vård av naturreservat m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur regeringsprotokoll den 17 mars 1988	2
1 Inledning	2
2 Hittillsvarande insatser	3
3 Förändringar i de statliga företagens verksamhet i Norrbottens län	8
4 Behov av insatser för att främja utvecklingen i Norrbottens län	11
5 Förslag till åtgärder	12
6 Sammanfattning	15
Bilaga 1 Justitiedepartementet	17
B. Polisväsendet	17
B 5. Utrustning m. m. för polisväsendet	17
1 Utlokalisering av vissa delar av rikspolisstyrelsens databehandling	17
1.1 Rikspolisstyrelsens dataverksamhet	17
1.2 Översyn av BROTTSR	18
1.3 En enhet i Kiruna för viss databehandling som ankommer på rikspolisstyrelsen	18
2 Hemställan	19
Bilaga 2 Kommunikationsdepartementet	20
F. Luftfart	20
F 3. Bidrag till kommunala flygplatser m. m.	20
Hemställan	20
Bilaga 3 Finansdepartementet	21
Investeringsmedel för lokalisering av tullverkets centrala ADB-enhet till Luleå	21
Hemställan	21
Bilaga 4 Utbildningsdepartementet	22
1 Utbildning, forskning och kultur i Norrbottens län	22
2 Utbildning	24
2.1 Gymnasieskolan	24
2.2 Vuxenutbildning	26
2.3 Högskoleutbildning	27
2.4 Samverkan mellan olika utbildningsformer	27
3 Forskning	27
3.1 Högskolan i Luleå	27
3.2 Institutet för rymdfysik	29
4 Investeringar	30
4.1 Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde	30
4.2 Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.	31
5 Kultur och regional utveckling	31
6 Medelsanvändning	32
7 Hemställan	32
Bilaga 5 Jordbruksdepartementet	33
1 Inledning	33
2 Skogsbruk	34

D 10.	Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige	34
	Hemställan	35
3	Forskning	35
G 1.	Sveriges lantbruksuniversitet	35
	Hemställan	35
4	Åtgärder för att främja turismen	36
	Länsstyrelsen i Norrbottens län	36
	Vissa bedömningar av turismen i Norrbottens län	36
	Föredragandens överväganden	38
	Hemställan	39
Bilaga 6	Arbetsmarknadsdepartementet	40
B.	Arbetsmarknad m. m.	40
B 22.	Arbetsmarknadspolitiska insatser i Norrbottens län	40
	Norrbottens arbetsmarknadsutveckling	40
	Förslag till åtgärder	41
	Arbetsförmedling	42
	Arbetsmarknadsutbildning	42
	Sysselsättningsskapande åtgärder	43
	Insatser för de arbetshandikappade	44
	Särskilda jämställdhetsinsatser	44
	Särskilda insatser i Arjeplogs kommun	45
	Hemställan	46
Bilaga 7	Bostadsdepartementet	47
D.	Lantmäteriet	47
D 3.	Landskapsinformation	47
	Hemställan	48
Bilaga 8	Industridepartementet	49
C.	Regional utveckling	49
C 2.	Lokaliseringsbidrag m. m.	50
	Hemställan	51
C 13.	Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län	51
	Hemställan	54
C 14.	Särskilda regionalpolitiska medel till länsstyrelsen i Norrbottens län	55
	Hemställan	56
D.	Mineralförsörjning m. m.	56
D 4.	Statens gruvegendom: Prospektering m. m.	56
	Hemställan	57
F.	Teknisk utveckling m. m.	58
F 1.	Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling	58
	Hemställan	58
F 6.	Nationell rymdverksamhet	58
	Hemställan	60
Bilaga 9	Miljö- och energidepartementet	61
B.	Miljö	61
B 8.	Vård av naturreservat m. m.	61
	Vandringsleder m. m. i fjällen	61
	Hemställan	62